תלמוד בבלי · אחרונים · ברכת הזבח

ברכת הזבח על כריתות

רבי אהרן שמואל קאידנוור

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ברכת הזבח על כריתות

רבי אהרן שמואל קאידנוור

מקור הטקסט: פנינים · רישיון: GNU FDL 1.3

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ברכת-הזבח-על-כריתות/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף ב. 4
דף ב: 5
דף ג. 7
דף ג: 8
דף ד. 10
דף ד: 11
דף ה. 12
דף ה: 13
דף ו. 13
דף ו: 15
דף ז. 16
דף ז: 17
דף ח. 18
דף ח: 19
דף ט. 20
דף ט: 20
דף י. 21
דף י: 22
דף יא. 23
דף יא: 24
דף יב. 25
דף יב: 27
דף יג. 28
דף יג: 30
דף יד. 31
דף יד: 32
דף טו. 33
דף טו: 34
דף טז. 35
דף טז: 36
דף יז. 37
דף יז: 38
דף יח. 39
דף יח: 40
דף יט. 40
דף יט: 41
דף כ. 42
דף כ: 43
דף כא. 44
דף כא: 45
דף כב. 46
דף כב: 48
דף כג. 48
דף כג: 49
דף כד. 50
דף כד: 51
דף כה. 51
דף כה: 52
דף כו. 53
דף כו: 55
דף כז. 57
דף כז: 58
דף כח. 58
חדושים על הרמב"ם מהרב המחבר 59

דף ב.

חדושים

אמר שמואל הגם שכבר האריך בביאור המס' הזאת הרב בעל ס' באר שבע בפרקים שלא באו בדברי התוס' וא"כ מהראוי היה לי להמנע עצמי בביאור פרקים אלו שבאו בדבריו מ"מ לא מנעתי עצמי באשר שהוא בא בארוכה ואני אבא בקצרה שלא להטריח המעיין בדברים הבלתי נוגעים לביאור הש"ס והרמב"ם. גם תמצא דברים רבים שלא הרגיש בהם הרב הנ"ל ולא שת לבו אליהם ולפעמים יהי' לי ויכוח בדבריו שלא ירד הרב ז"ל לעומק הבנתן ומ"מ לא יהיה לי עסק עמו לעיין בכל דבריו כ"א במה שיביא ההכרח בהבנת הש"ס במס' הזאת. וזה החלי בע"ה:

פרק שלשים ושש.

גמ' ועל אשת אחי אביו ועל הנדה כצ"ל. ומ"ש בספרי' ועל אשת אחי אמו נראה דל"ג לה דהא שניות מדרבנן היא ולית בה כרת וכ"כ רש"י ד"ה וכרת דנדה כו':

והאוכל ועושה מלאכה ביוהכ"פ כו' כתרי חשיב להו ועולים ל"ו כריתות ק"ל:

רש"י ד"ה אף המגדף כו' ומ"ש רש"י לעיל דפסח ומילה מ"ע נינהו ולכך פטורים מקרבן כו' דאין קרבן אלא על לאו כו'. עיין בתוס' ר"פ השוחט ומעלה שהשיגו ע"ז ומ"מ כתבו דבגמ' לקמן משמע כפירש"י וע"ש ומ"ש רש"י בשגגת ע"ז כגון שסבור זיבוח וקיטור אסרה תורה ולא השתחואה. למאי דמסקינן לקמן דאיירי בחטאת א' בשגגות ע"ז וזדון עבודות לא צריכין לפירוש זה ואדרבה אינו עולה שפיר דלפי"ז ה"ה אפי' ידע בכולן אלא דלא ידע אי הני ע"ז הוא דאסירן (ואו) [ברכת הזבח: ואי] אייריי בשגגות עבודות וזדון ע"ז אפי' דלא ידע בכולן חייב ד' חטאות אכולן וכדאיתא בגמ' לקמן אלא צ"ל דרש"י בכאן לא נחית לזה אלא רצה לשלול לאפוקי באומר מותר לגמרי וכמ"ש רש"י אחר זה וכתירוץ ר"פ דלדידיה אומר מותר פטור לגמרי ודלא כדקס"ד דע"כ לא בעי רבא מר"נ כו' ועיין עוד במש"ל בגמ' ע"ז. והרב בס' ב"ש תלי בוקי סריקי ברש"י וליתא. ודו"ק:

הגהות

פרק שלשים ושש.

גמ' (מיימוני פ"א ופ"ד מה' שגגות).

חוץ מן המטמא מקדש וקדשיו כו' (מיימוני פי"ח מה' פ"ה).

רש"י ד"ה ופסח ומילה כו' וחייבים בקרבן כו' דמפורשים הן כצ"ל:

ד"ה ובמגדף כו' וכרת נמי והנפש כו' כצ"ל:

ד"ה וטמא שאכל כו' ולא יטמאו את גו' בג"ש הבאה (בהעלאה) [ברכת הזבח: מהעלאה] ואל כו' לא תעשה וכרת. הס"ד:
ד"ה פסח ומילה כו':
ד"ה על שגגתו כו':
ד"ה ועל לא הודע כו' בעל אוב נתכוון לכישוף אחר כו' מעלה לאחר איסור הבמות הקריב בבמה כו' מותרות ומוקמינן לקרא בבמת יחיד כו' (כצ"ל) אנוס הוא ופטור כצ"ל והס"ד:
ד"ה לא הודע אשתו ואחותו במטה כו' מהן בא כצ"ל והס"ד:
ד"ה שהוא בעולה ויורד כו' אלא בספק קבוע כדאמרינן בפ' בתרא כו' ושגגתו חטאת קבועה כצ"ל והס"ד:

דף ב:

חדושים

גמ' דתנן ראב"י כו' אהכי תנא ארבעה כו' ביום הבאת קרבנותיו דברי ר' ר"י בר' יהודא כו' משום דקתני סיפא נשיא כיו"ב כו' ולר"ח מניינא ל"ל לאפוקי מסור ומפגל כו' יצאה אשת איש שיש לה היתר כצ"ל.
וראיתי בס' ב"ש שכתב שלא כדת אדברי הרמב"ם והרע"ב במה שפירשו בריש פ"ב בפלוגתא דת"ק וראב"י בהא דגר הוי מחוסרי כפרה ע"כ אברר טעותו. ז"ל הרע"ב שם גר מחוסר כפרה ות"ק סבר כיון שמל וטבל מותר לאכול בקדשים ואין קרבן מעכבו אלא מלבא בקהל הלכך לא חשיב ליה בכלל מחוסרי כפרה עכ"ל וכ"ה לשון הרמב"ם. כוונתו מבואר דת"ק לא חשיב לגר במחוסרי כפרה דלא תלי אכילת קרבנו בכפרה דמשמל וטבל לאו ערל וטמא הוא ומה שאינו אוכל בקדשים הוא דאכתי לאו שם ישראל עליו בכל מילי דלא שרי בקהל ובשביל זה מוכרח להביא כפרתו שיהא נקרא ישראל ויהיה דינו כישראל לכל דבר הלכך לא חשיב ליה במחוסרי כפרה שהן ישראל וכפרתן הוא לאשתרויי בקדשים וכך מבואר בש"ס שם ות"ק כו' ע"ש. וחלילה להבין בדבריהם שיהא גר שמל וטבל ולא הביא כפרה שיהא מותר לאכול בקדשים חדא דא"כ הול"ל לא הוי מחוסר כפרה והילכך לא חשיב ליה בכלל מחוסרי כפרה ועוד דהוי להו לכתוב וקיי"ל כת"ק אלא הדבר מבואר כמ"ש ושרי ליה מאריה להרב ב"ש ליתלי בוקי סריקי בהגדולים הנ"ל ודמי בעיניו כאלו לא גמרי שמעתתא דפ"ב ודו"ק:
וכ' עוד הרב הנ"ל בהא דאמרו בש"ס והנפש אשר תאכל כו' והלא שלמים בכלל כל הקדשים כו' והעתיק לשון רש"י דשבועות למה לא נידונן בכלל ופרט שלמים אין מידי

אחרינא לא כו' וכתב עליו הרב ע"ז ול"נ דהקושיא מעיקרא ליתא דהאיך יעלה על הדעת שיחמיר הכתוב בקדשים קלים ולא בקדשים חמורים יציבא בארעא כו' ע"ש. ולא ראה הסוגיא דפ' טבול יום (ד' ק"א ע"ב) וז"ל אלו לא נאמר קדשים קלים הייתי אומר קדשי קדשים הוא דאוכל (בעל מום) שהרי הותרו לזר קדשים קלים לא יאכל כו' ע"ש וא"כ ה"ה בטומאה נמי הייתי מחמיר בקדשים קלים יותר מבקדשי קדשים ולכן הוכרח רש"י ז"ל לתרצו בע"א וק"ל.

כתב עוד שם בהא דאיתא בגמ' לחלק מנ"ל נפקא ליה מואל אשה כו' לחייב על כל אשה ואשה ק"ל מנ"ל דהך אשה מיותרת לחלק על הכלל כולו בא דילמא לחלק על עצמו בא שאם בא על ה' נשים נדות דחייב על כל אחת ואחת וכ"ת נילף מנדה איכא למיפרך מה לנדה שכן מטמאה את בועלה כו' וצ"ע עכ"ל. ורואה אני שזה המחבר אוהב לטעון ושונא לפרק דברי הראשונים ורז"ל ושכח היקישא דר' יונה דהוקשו כל העריות זל"ז כדלעיל ולהדיא אמרינן ביבמות (דף נ"ד ע"ב) דהא דחייב בהעראה בעריות ילפינן מנדה מהיקישא דר' יונה ע"ש. ובחנם קלקל הנייר והדיו לכתוב דברים אשר לא כן:

הגהות

רש"י ד"ה ארבעה מביאין כו' כצ"ל:

ד"ה אלא ש"מ כו' רבי היא וסמי כו' כצ"ל:

ד"ה חמשה מביאים כו' כצ"ל:

ד"ה משום דקתני כו' ועניות בנשיא לא שכיחא ר"א אומר כו' מביא קבוע אלא אי ר' יוסי כו' כצ"ל והד"א:

ד"ה שלש עשרה כו' כדמפרש התם. הס"ד:

ד"ה מסור מלשין הס"ד:

ד"ה ומפגל כו' של ישראל לאוכלו חוץ לזמנו דחייב אינו משלם ממיטב כו' כצ"ל. מיהו בפ"ק דב"ק מבואר דכל כ"ד אבות משלמי ממיטב ומוסר ומפגל ג"כ אלא דר' חייא ור' אושעיא לא אירי בהו משום דבדיבורא לא קא מיירי וכ"כ התוס' שם וכל הפוסקים להדיא ודלא כמ"ש רש"י כאן וגם בספר ב"ש הניחו בצ"ע וק"ל:

ד"ה אחותו דפרט כו' מות יומת ויש מהן כו' דפרט בה קרא ואחותו דבעי הכא כו' כצ"ל:

ד"ה בכלל כל כו' ולא נגיעה והאי יקרב כו' הד"א:

ד"ה אשת איש כו' גמרי לה מאחותו כו' כצ"ל:

ד"ה לדונו בכרת כו' הן הלוקין. הס"ד:

דף ג.

חדושים

גמ' והסך את שמן המשחה ל"ל דתניא המפטם את הקטורת במיצעא לאו כו' כצ"ל. והא דלא דייק בפשיטות דא"כ האיך מצינו ל"ד חטאות די"ל ל"ג קתני וחדא מינייהו לסיים בכריתות כדמשני לקמן וס"ל כר"ל דלקמן דידעוני הוי לאו שאין בו מעשה ולא מצינו בו חטאת לעולם ודלא כר' יוחנן דס"ל דאיתנהו בחטאת. ודו"ק. עוד יש ליישב בפנים אחרים ואין להאריך ודלא כמ"ש בס' ב"ש. ע"ש:

דתניא הנה שהיא אחת שגגת שבת כו' וכן אתה מוצא גבי ע"ז כו' (מיימוני פ"ז מה' שגגות) כתב הרב בס' באר שבע אהא דמשני ובמגדף ס"ל כר"ע. תימא האיך אפשר לומר דר"י סבר כר"ע במגדף שהרי ר"ע ס"ל דמגדף הוא מברך את השם ור"י ס"ל דמגדף הוא משורר לע"ז כדמוכח פ' ד' מיתות כו' ע"ש. ולק"מ דלר"י דמגדף הוא מזמר לע"ז מ"מ ס"ל סברת ר"ע דהואיל ונאמר כרת דידיה במקום קרבן דחייב עליה חטאת אף שאינו אלא דיבורא בעלמא וכסברת ר"ע במברך השם וחכמים דפליגי אר"ע דמתני' היינו דס"ל דמגדף דר"ע שהוא מברך השם לא חייב עליה כרת דמגדף לאו היינו מברך את השם וכרת דמברך השם לא כתיב במקום קרבן אלא מגז"ש דמקלל מפסח ילפינן לה כפירש"י לקמן ואיתא בפ' מי שהיה טמא. ובאמת דס"ל גם לחכמים כר' ישמעאל במגדף דידיה שהוא מזמר דחייב חטאת וס"ל דבכלל עובד ע"ז הוא ור"י חשיב ליה בתרתי דמגדף הוא ע"י דיבור וזימור לע"ז. ועובד הוא ע"י מעשה. כנ"ל ברור ודוק היטב:

הגהות

גמ' וכי מאחר דלאוין מוחלקין כרת דאחותו כו' ל"ל לר"י כדאית ליה לרבנן מיבעי להו כו' מן הדין א"ר נחמן ב"י אף אנן כו' כצ"ל והשאר נמחק ע"פ רש"י:

ור' ישמעאל היא דאמר חייב שתים (מיימוני פ"ד מה' שגגות)

ומוקמינן לה כר"ע כו' לעכו"ם דכתיב תורה אחת יהיה לכם כו' כצ"ל והשאר יש למחוק:

רש"י ד"ה שאין עונשין כו' ענש עליה מן האב כו' הד"א:

ד"ה איבעית אימא כו' או בת אמך אין לי כו' הד"א:

ד"ה הג"ה כיון דלאוין מחלקין לא מיבעיא ליה כו' כצ"ל נ"ל:

ד"ה הבא על הזכור כו' כדמפרש לקמן הס"ד:

ד"ה דאמר ר' אבהו כו' אזהרה ובנכרי כו' כצ"ל:

ד"ה ר' אלעזר כו' תנא ל"ג כו' אשה נרבעת כו' כצ"ל:

ד"ה הנה שהיא כו' כמה חטאות ומהנה כו' אלא אחת זדון כו' שבת ושגגת כו' הד"א:

ד"ה אחת שהיא כו' כמה חטאות כצ"ל:
ד"ה שגגת שבת כו' מלאכות עדיפא כו' (הד"א) דאע"ג דהזיד במלאכות כו' כצ"ל:
ד"ה לישנא אחרינא שגגת כו' מחייב חדא אבל כו' הד"א:
ד"ה ה"ג אי דלא כו' כלום הוא. הס"ד:

דף ג:

חדושים

גמ' ר"פ אמר משכחת לה בתינוק כו' דידע דאסירא ע"ז והני ע"ז לא ידע דאסירן וא"א כו' כצ"ל. והרב הגדול מהר"ר שמואל אידלש למס' שבת (ד' ס"ב ע"ב) שגג בזה ונוסחא מוטעית דספרים שלפנינו הטעוהו להרב ע"ש. גם הרב בס' באר שבע טעה בזה עיין בספרו ועיין מה שאכתוב עוד בפירש"י ור"פ לא ס"ל באומר מותר דס"ל דאומר מותר אנוס הוא כיון דלא ידע כלל מע"ז. וכל זה הוא ע"פ מ"ש לעיל בפירש"י ודלא כב"ש שם וכאן. וק"ל:
והאיכא בת אשתו ובת בתו כו' ר"ל בת אשתו מאיש אחר ומתני' דקתני אשה ובתה היינו בתה ממנו ולהכי לא פריך לעיל והאיכא בתו אלא מאנוסתו ויש מוחקים מהש"ס בת אשתו ואין צורך דממ"נ קשה ליתני בתו או בת אשתו ודו"ק:
אמר ר' יוחנן הואיל ושניהם בלאו א' נאמרו כו' (מיימוני פ"ד מה' שגגות) ודע שבפ"א מה' שגגות פסק הרמב"ם כר"ל וז"ל הנותן מזרעו למולך בעל אוב בעל ידעוני במעשה כו' עכ"ל. וע"ז מסיק בפ"ד דאם עשאן כולם בהעלם אחד חייב מ"ג חטאות ויש לתמוה דהא קיי"ל כר' יוחנן לגבי ר"ל ודר"י באוב וידעוני אף במעשה אינו חייב אלא א' מפני ששניהם בלאו א' נאמרו. ומ"ו הגאון מהר"ר העשיל זצ"ל תירץ דטעמו דפסק כר"ל הוא מדאיתא לקמן (ד' ז' סוף ע"א) מאי אף המגדף ומשני רבנן שמעו לר"ע דתני בעל אוב כו' משום דלית ביה מעשה כו' וכ' רש"י תימא לי ולר"י דאמר לעיל ושניהם בלאו א' נאמרו מאי אף דקתני. עכ"ל. ולפי שהמשנה אינה מתפרשת אליביה דר"י לכך פסק הרמב"ם כר"ל. ולי נראה דלפי מאי דמסקינן כאן דאוב וידעוני לא משכחינן שיהיו במעשה אלא במקטיר לשד ע"מ לחברו ואזהרתו מלא יהיה בך חובר חבר וא"כ כשעשה לאוב בהקשת זרועותיו לר"י וידעוני במקטיר לשד לחבר א"כ הוי שני לאוין לא יהיה בך אוב ולא ימצא בך חובר חבר כנ"ל. וקילס מורי את דברי ודו"ק:
בעל אוב מאי מעשה אית ביה הקשת זרועותיו הוי מעשה כו'. קס"ד הקשת זרועותיו הוי מעשה אפי' לרבנן. מיתיבי בע"ז אינו חייב אלא על כו' כצ"ל. ול"ג אינו חייב סקילה

דסקילה ודאי חייב אפי' אינו עושה מעשה אלא באומר זה אלי כדאיתא פ' ארבעה מיתות ובהדיא מוקי לה התם לענין חטאת. ע"ש:

עולא אמר בעל אוב דקתני במקטיר לשד והכי איתא פ' ד' מיתות וזהו כוונת רבינו ירוחם בשם הרמ"ה הביאו ב"י ביו"ד סוף סי' קע"ט וז"ל דמהא שמעינן שהמקטיר לשד ע"מ לחברו ולכופו ולעשות רצונו חייב משום בעל אוב עכ"ל. והוא כתירוץ רבא אליבא דעולא אף שהוא אליבא דר"ל גם ר' יוחנן מודה בהא וכמ"ש לעיל וכ"ש להרמב"ם דפסק כוותיה לכאורה והרב הב"י כתב ע"ז ואיני יודע מה ענין בעל אוב לזה ונראה שצריך למוחקו וצריך להגיה וחייב משום ע"ז עכ"ל. ועפי"ז כתב בשו"ע שם חייב משום ע"ז ע"ש וליתא וכמ"ש. וכבר שאלתי זה בימי חורפי לכמה גאונים ובתוכם למחותני הרב הגדול מהר"ר מאיר כ"ץ ז"ל וכמדומה מה שהשיב לי ע"ז בנו הגאון בעל שפתי כהן זצ"ל ע"ש:

רש"י ד"ה רב פפא כו' לבין העכו"ם שגגת ע"ז כו' הללו והני עבודות הרוב ידעי דאסירן כצ"ל. וכן הוא בש"ס דפוס קראקא וכוונתו לתרץ דלמה יודע התינוק הנשבה העבודות שאסירן לע"ז והע"ז גופא לא ידע ונתן טעם דזה מפורסם לכל דניסוך וקיטור וזיבוח והשתחויה הן אסורים והרוב ידעי אבל ע"ז גופא לא ידעי אם הוא ע"ז או לא וזה ברור ודלא כמהרש"א וב"ש:

ד"ה אוב וידעוני כו' דכתיב לא ימצא כו' ושואל אוב וידעוני כו' ולעיל במתני' פירש דכתיב אל תפנו אל האובות וכן עיקר דקרא שואל אוב וידעוני אשואל קאי ולא אאוב עצמו וכ"כ רש"י ותוס' פ' ד' מיתות להדיא. וק"ל:

הגהות

גמ' אלא באומר מותר דע"כ לא קבעי כו' ותירוצא הוא:

ר' אחא בריה דרב איקא משמיה דרב ביבי אמר תנא כו' והא יש בתו כו' כצ"ל:

המעלה איברי פנים כו' (מיימוני פי"ח מה' מע"ק):

רש"י ד"ה אלא באומר כו' שגגת ע"ז ושגגת כו' כצ"ל:

ד"ה רב אחא כו' שנשחטה בעזרה הס"ד:

ד"ה דהא חלוקים הן במיתות כצ"ל וצריך למחוק תיבת בעשותה כו' הן במיתות והוי ליה כו' בר קרבן. הד"א והס"ד:

ד"ה ר"ע היא (קאמר) [דאמר] כו' בעינן מעשה כצ"ל והס"ד:

ד"ה נהי דלא כו' רבה מדקתני מגדף. הס"ד:

ד"ה קס"ד כו' חשוב מעשה. הס"ד:

ד"ה כרת דיליה כו' דמגדף כו' ונכרתה דמשתעי כו' כצ"ל והד"א:
ד"ה היינו חובר חבר כו' אלא בלאו. הס"ד:

דף ד.

חדושים

גמ' הוה אמינא נילף שור שור מסיני כו' ברש"י משמע דגרסינן שור שור משבת וכ' בס' באר שבע תימא הלא אין אדם דן (ק"ו) [ברכת הזבח: ג"ש] מעצמו ואי קבלה מרבו א"כ קשה לפי המסקנא גז"ש למאי אתא. עכ"ל. ולק"מ דודאי גז"ש קבלה מרבו לענין דאמרינן בפ' שור שנגח את הפרה דמה התם חיה ועוף כו' וא"כ סד"א דלהא נמי קאי הגז"ש דחלב חיה יהיה אסור קמ"ל הקרא דלהא לא אמרינן גז"ש אלא הקבלה קאי אשבת וכך היא לפי המסקנא דהקבלה הוא לאו לענין חלב ופשוט דהקבלה היה דנילף שור שור מסיני בסתמא ולא נתפרשו לענין מאי ואיזה שור וסד"א דשור דחלב נמי נילף וכך מבואר בסוגיא דפ"ק דקידושין (י"ז ע"א) דאיתא התם ר"ש ס"ל ענק של עבד הוא נ' כסף וקאמר מ"ט יליף נתינה נתינה מערכין ופריך ונילף נתינה נתינה מעבד כו' ר"ש מיכה מיכה גמר ופירש"י וז"ל מיכה כו' אין אדם דן גז"ש מעצמו ומסורה היה להם מרבותיהם ומסיני איזה תיבה נכתבה לגז"ש בכל דבר הלמד מחבירו ועד השתא דהוי אמרינן דר"ש גמר מרביה דנתינת ענק נדרש לג"ש הוי פרכינן גז"ש מנ"ל דגמר מנתינה דערכין (דערכין) נגמר מנתינה דעבד משו"ה איצטריך לתרוצי כו' ע"ש. והר"ז מבואר להדיא כמ"ש. ודו"ק:

מאי אמרת האי דכתב שור כו' הא כי כתיב קרא כו' ר"י סבר למידין לאו מלאו בין מלאו [ברכת הזבח: בין מלאו] דכרת ורבנן לאו מלאו ילפינן כו' והשאר מוחק רש"י.

וע"ז [ברכת הזבח: ועז] ל"ל ש"מ לחלק. יש לדקדק דילמא אעז מחייב א' ואשור וכבש ג"כ חדא ולא שתים וכה"ג פריך לעיל גבי אחותו ושמא כיון דריב"ל ס"ל דג' אלו בכלל היו דלמדין מעניינא ועז יצא מהכלל לחלק ה"ה כולהו לחלק וכדמשני התם. אלא דאכתי קשה לקמן גבי קלי דפריך אימא קלי דמייתר מחייב חדא אכולהו מחייב חדא כו' נימא הכי ושמא דהתם לא הוי קלי יוצא מהכלל דבההוא קרא עצמו נלמד מלחם וכרמל מבינייהו ולא הוי כיצא מהכלל המפורש ודו"ק. וצ"ע עוד להתיישב בזה:

רש"י ד"ה לאו דעריות. להכי נקט ערות דאיכא מילי טובי ואיכא לאו בכל חדא. עכ"ל. כוונתו בשלמא גבי ערות מחייב חטאת דאיכא לאוי טובא בכל ערוה לאו א' בפ"ע ושם אחרינא בכל חדא משא"כ בחלב ואפי' בחלב דמוקדשין אף דאיכא לאוי טובא מ"מ

שם חלב א' הוא בין דמוקדשין בין דחולין וזה פשוט ובחנם יגע והטריח עצמו בס' ב"ש והביא ההיא דת"כ אשר אין לו ענין ושייכות לכאן. ע"ש:

הגהות

גמ' הואיל וישנו בלב אבל בעלמא הוי מעשה כצ"ל נ"ל. ועיין בזה בתוס' פ' ד' מיתות ובפ' הפועלים ואכמ"ל:

האוכל חלב כו' (מיימוני פ"ז מה' מאכלות אסורות).

דתניא אכל נבילה כו' (מיימוני פ"ו מה' מאכלות אסורות)

מחכו עלה במערבא ונוקמה כגון חלב דשור כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה ורבנן סברי כו' ואי תיקשי לא לילקי אפי' חדא דחדא מיהא לקי (כדאמרינן במנחות ד' נ"ח ע"ב ע"ש בתוס') כצ"ל נ"ל:

ד"ה חד מתרי כו' בכוריהם (קריביה) [ברכת הזבח: קריבין]. הס"ד:

ד"ה ששוה בשלשתן כו' אלא בכבש הס"ד:

ד"ה חלב וחלב כו' זיתי חלב. הס"ד:

ד"ה שם א' חלב הדקין. הס"ד:

ד"ה ונוקמא להא כו' ור' ישמעאל כו' כצ"ל:

ד"ה לענין קרבן כו':

ד"ה לישנא אחרינא חייב כו' בתרי פסוקי. הס"ד:

ד"ה דר' יהושע כו' אמרו לו. הס"ד:

ד"ה תרי קראי כו' עולם וחד כו' אוכלי חלב מן הבהמה אין לי כו' הראויין ליקרב כו' כל חלב חולין כו' הד"א וכצ"ל:

דף ד:

הגהות

גמ' אלמא לא אוקמה כרבי ישמעאל כו' לאו מכרת לא ילפינן תניא כל חלב כו' כצ"ל והשאר נמחק ברש"י:

אף דם לוקה שתים דברי ר"י וחכ"א אין בו אלא אזהרה אחת ומ"ש חלב כו' כצ"ל:

ולאו דזרות הא תלתא דם נמי כו' איצטריך סד"א הואיל כו' דם ממעילה (רש"י) ליתמעיט מזרות קמ"ל. כצ"ל. ועיין כ"ז בתוס' דמנחות (ע"ד) ד"ה לאו דזרות שהאריכו בזה ועיין במ"ש שם:

ואין מצטרפין זה כו' חלוק מבשרן מצטרפין והא מהכא כו':

הניחא לר' יהודא דתנן דם התמצית באזהרה כו' ואפי' לר"י כרת נפקא ליה מן כל דם דתני' ר"י כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה מ"ש חלב כו' בהדי חלב. הס"ד:
ד"ה ואימא כי היכי כו' (ועיין בתוס' הנ"ל):
ד"ה ה"ג כו' מזרות קמ"ל. הס"ד:
ד"ה אף דם כו' לענין איסור מלטמא. הס"ד:
ד"ה יצאו שרצים כו' דם שחיטה יצאו כו' הד"א:
ד"ה דם שרץ כו' דאי ללמוד לשרץ גופא הא כתיבי כו' כצ"ל:
ד"ה לאכילה בכזית הס"ד:
ד"ה הלכך כו' מבשרו מצטרפין. הס"ד:
ד"ה נחש נמי כו' אלא משום בשרו. הס"ד וכצ"ל:
ד"ה ג' כריתות כו' את אהרן. הס"ד:
ד"ה ואפי' לר"י כו' מהנך כריתות. הס"ד:
ד"ה מה ת"ל כו' שיהא בכרת כו' כצ"ל:
ד"ה דם חולין ודם התמצית לקדשים כו' נשחט בפסחים כצ"ל והס"ד:
ד"ה אלא לעולם כו' חד כרת לדם כו' הד"א:
ד"ה ה' לאוין כו' וחד באחרי מות כו' מוקי לה בת"כ להזהיר כו' כצ"ל:
ד"ה קלי וכרמל כו' דלא טחנו הס"ד:
ד"ה קלי נתרבה כו' (אביב) [אבוב] של קליות היה כו' כצ"ל:

דף ה.

הגהות

גמ' כרמל מקלי לא אתי משום דקלי נתרבה כו' כצ"ל:
מה לכרמל שכן לא נשתנה מברייתו כו' כצ"ל:
ואימא קלי דמייתר כו' (ועיין מש"ל דף ד' ע"א)
שהרי פגול אחד מגופי כו' (מיימוני פי"ח מה' פ"ה)
נאמר התם ואוכליו עונו ישא ונאמר כאן והנפש כו' מה להלן כרת אף כאן כרת:
מאי היא יליף קדש קדש כו' הנותר באש כי קדש כו' בתו מאנוסתו הן כו' אלא מגז"ש דאמר רבא אמר לי ר' יצחק כו' (ועיין בתוס' פרק הנשרפין שהקשו דהא אביי יליף שם מק"ו וע"ש) כצ"ל:
ת"ר המפטם את השמן כו' (מיימוני פ"א מה' כלי המקדש)

ת"ר שמן המשחה כו' (גז"ש)
קנמן בשם חמש מאות וקנה בשם חמשים כו' אלא אמר רב יהודא דקנמן בשם אמאי כו':
רש"י ד"ה לחם ישנו במנחות כו' מנחה ושתי הלחם כו' הד"א:
ד"ה שכן איתנהו כו' כרמל יוכיח. הס"ד:
ד"ה הפגול א' מגופי כו' בשחיטה חוץ למקומו כו' קדשים אם אינו כו' את אהרן. והנפש האוכלת כו' כצ"ל והד"א:
ד"ה ונאמר כו' דכתיב ונכרת. הס"ד:
ד"ה זמה זמה כו' זימה היא הס"ד:
ד"ה והסך כו' שלא פטמו. הס"ד:
ד"ה אלא א"ר יהודא כו' הוא דעבד הס"ד:
ד"ה שלא כו' משקל כו' שישקול כו' הד"א:
ד"ה העיקרין בבשמים הס"ד:
ד"ה אינו סיפק כו' הוו טובא. הס"ד. (ותיבת שס"ח מנים יש למחוק דההיא בקטרת הוי ולא בשמן המשחה):

דף ה:

הגהות

גמ' ת"ר ויקח משה (גז"ש)
ואמר ר' יוחנן הוא יהואחז הוא (צדקה) [ברכת הזבח: צדקיה] הוא שלום אלא לעולם יהויקים קשיש ואמאי קרי ליה בכור כו' (ה"ג בהוריות) ויסב שמו צדקיה דא"ל יה יצדיק עליך את הדין אם תמרוד בי כו' כצ"ל:
והתניא משנגנז ארון נגנז צנצנת כו' (מיימוני פ"ד מה' בית הבחירה)
נודע דמצלח כו' ניעול ניקום בביתא דבהתא אם חזי כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה וכי נס אחד כו' שאינו סיפק אפי' לסוך כו' כצ"ל:
ד"ה והא בדרי כו' ג' וד'(:) הס"ד:
ד"ה דמלך כו' קמי צדקיהו. הס"ד:

דף ו.

חדושים

גמ' קול ומראה וריח אין כו' (מיימוני פ"ה מה' מעילה) וכ' בס' ב"ש וז"ל תימא אמאי לא פריך הכי אמתני' רפ"ב דמעילה (דף י') הקומץ והקטורת והלבונה מועלים בהם

משהוקדשו כו' וכן קשה אפרק כל שעה כו' דפריך מברייתא דהכא ולא פריך ממתני' דמעילה. וצ"ע עכ"ל. ודברים הללו מרפסן איגרי ולא ניתנו ליכתב אפי' לבר בי רב דחד יומא דאטו בקטרת אין בו מעילה אחרת אלא ריח וכי סנא ליה למצוא מעילה בסממני הקטרת כגון שנתנן לתבשיל של חולין שלו או שהוציאם ומכרן לחולין וכיו"ב והכא פריך מריח אריח דקאמר אלא שמעל בריח וריב"ל משום בר קפרא קאמר דאין בו משום מעילה בריח והוא מבואר וק"ל. ויתר דברי הסוגיא מבואר בתוס' פ' הוציאו לו ובפ' ב"ש בזבחים וחולין. ועיי"ש:

חיסר אחת מכל סממניה חייב מיתה. וה"ה אם חיסר מעלה עשן וכדאיתא בפ' הוציאו לו להדיא וכבר השגתי על הב"י בטור או"ח דלא כ"כ ועיין בס' ב"ש:

רש"י ד"ה חייב מיתה כו' ביאה ריקנית היא עכ"ל. וה"ה היכא דשגג אביאה והזיד בהקטרה או דעייל בשלימה וחסירה דלא מחייב אביאה ריקנית מחייב משום הקטרה חסירה והכי מוקי לה ביומא ורש"י חדא מינייהו נקט דבכאן אין נפקותא בפי' חייב ובחנם טרח לתמוה הרב בס' ב"ש בחרון אף אדברי רש"י כי כן דרך רש"י לפעמים לנקוט הס"ד דהגמרא בכמה דוכתי ולא המסקנא היכא דליכא נפ"מ בפירושו במס' זו:

הגהות

גמ' ת"ר המפטם את הקטרת כו' (מיימוני פ"ב מהלכות כלי המקדש):

שהרי אין לך דבר שנעשה מצותו ומועלין בו אלמא לא כו' כצ"ל:

ת"ר פטום הקטרת כו' (מיימוני פ"ב מה' כלי המקדש)

ואם נתן בה דבש כו' (מיימוני פ"ד מה' איסורי מזבח)

ששפין בה את הצפורן כדי שתהא נאה יין קפריסין ששורין כו' כדי שתהא עזה והלא כו' כצ"ל:

מיתיבי המקדיש נכסיו והיו בהן דברים כו' (מיימוני פ"א מה' ערכין) והכ"מ שם לא הראה מקורו:

מותרות תני חוזרין כו' כצ"ל (ותיבת רב יהודא מוחק רש"י)

שס"ה נגד ימות החמה (ובכל יום היו מקריבים מנה שהוא כ"ה סלעים שהן ק' דינרין והקריב נ' בבקר ונ' בערב. (רמב"ם פ"ג מה' תמידין ומוספין):

רש"י ד"ה חלבנה כו' ובלע"ז שפי"ג הס"ד:

ד"ה שתהא עזה כו' ריחה חזק. הס"ד:

ד"ה מסייע ליה כו' מדלא מפרש ליה סימנים ויתנו כו' כצ"ל. ופי' מי רגלים עיין בס' ב"ש ויפה השיג הרב על הכלבו והן דברים פשוטים וברורים:

ד"ה והיו בהן כו' והראוי לצבור כו' התרומה מה היו עושין הס"ד:
ד"ה בהמה וחיה כו' לאו דוקא. הס"ד:
ד"ה ומחללין כו' מזבח לעולם. הס"ד:
ד"ה ל"ג תני כו' בכולהו מותרין תני כו' והא מדתני בכולהו מותרין כו' כצ"ל והד"א:

דף ו:

חדושים

גמ' ת"ר מותר הקטורת כו' אחת לס' או לע' שנה כו'. סוגיא זו מבוארת היטב בתוס' דשבועות (ד' י' ע"ב) ע"ש ובשו"ת ר' לוי ב"ח סי' קי"ח ועיין בס' חידושי הלכות להרב מהרש"א ותמצא נחת וכאן אמ"ל:
א"כ נכתוב סמים סמים בהדי הדדי וסוף ניכתוב נטף ושחלת כו'. נראה דלאו דוקא בסוף דהא בעינן סמים שני לכללא בתרא שנדרוש ממנו כלל ופרט וכלל כדלקמן ולעיל אלא ר"ל ניכתוב קח לך נטף ושחלת וחלבנה סמים סמים ושמעינן מינה תרתי אלא כדאמרן דסמים בתרא יורה על ה' סמנים ודו"ק. נ"ל. ויש מתרצין ופורחים באויר בכמה פנים והנלע"ד בפשט הסוגיא כתבתי:
וכמה יסוך ויהא חייב כו' פי' יתן ויסוך אחרים או לעצמו אבל סיכה ממש לכ"ע בין בכ"ג בין לעצמו בין לאחרים בכל שהו ול"פ אלא בנתינה כדמסיק ר"י ועיין ברמב"ם (פ"א מה' כלי המקדש) מ"ש בזה ובהשגות הר"א. ובכ"מ דחק עצמו ליישב הסוגיא לדעת הרמב"ם דפי' וכמה יסוך הוא סיכה ממש אפ"ה ס"ל לר' יודא דשיעורו בכזית ומ"ש רב יוסף אבל סיכה למימשח כהנים ומלכים שלא נמשחו עדיין שיעורן בכ"ש אבל נתינה וסיכה דזרים יליף ר"י מנתינה דאלמא שכולן בכזית זוהי תורף דבריו והרבה יש לתמוה עליו דא"כ מאי פריך ע"ז והאמר ר"י פטור דילמא הא דפטר ר"י הוא בנתינה למלכים אבל בסיכה ממש ס"ל דחייב בכזית כפסק הרמב"ם ועוד הרבה לתמוה בס' ב"ש ע"ז ומהתימא עליו שלא הרגיש במ"ש שהוא יותר מתמיה מכל קושיותיו ותמיהותיו ודו"ק:

הגהות

גמ' שמהן מכניס כ"ג ביוהכ"פ מלא חפניו כו' (מיימוני פ"ד מה' יוהכ"פ)
דבי ר' ישמעאל תני סמים כלל נטף ושחלת כו' דא"כ ניכתוב קרא סמים סמים נטף כו' ילפי מן נטף כו' במיצעי ותילף מינה כו' כצ"ל:
ד"ה כל שהוא כו' אמר רב איקא כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה לשליש ולרביע כו' המותר פ' שנים או צ' כו' שלא הוצרכו לפטם אלא כו' כצ"ל:

ד"ה דבור רע כו' הקרבנות זרק הגיר כו' הד"א:
ד"ה י"א סמנים כו' קילופא הרי י"א כו' הד"א:
ד"ה דבי ר"י כו' קוטר ועולה. הס"ד:
ד"ה למלכים וכהנים כו' לאחר שנמשחו הס"ד:

דף ז.

חדושים

גמ' ת"ל יהכ"פ הוא. עיין בתוס' דשבועות שהקשו דילמא איירי ששב ביהכ"פ אז מכפר ועוד תמצא שם ביאור סוגיא זו ע"ש:
רש"י ד"ה שמעו לר"ע כו' תימא לי כו' דקתני במתני'. הס"ד. ובס' ב"ש הקשה דמאי קושיא דילמא ה"ק אף המגדף כפסח ומילה וכך פי' להדיא הרע"ב במשניות גם הרב בעל תוי"ט הרגיש בזה ולא ידעתי הלא לא על רש"י ז"ל תלונתם כ"א על המקשן מאי פריך מאי אף המגדף גם התרצן למה צריך לדחוק ולתרץ רבנן שמעו כו' ע"כ נראה דקושית המקשן היא דהל"ל וחכמים פוטרים במגדף דלית בי' מעשה מדקאמר אף המגדף משמע דמטעם שפוטר ת"ק פסח ומילה פוטרים הם המגדף והא ליתא דפסח ומילה פטורים שהם מ"ע לכן תירץ דאף המגדף קאי אידעוני דמטעם דפטר ת"ק בידעוני פוטרים הם המגדף וא"כ שפיר הקשה רש"י דלר"י האיך מתורץ אף המגדף מאי אף דקתני. נ"ל ודו"ק:

הגהות

גמ' גופא תני תנא קמיה כו' כי יחללוהו כתיב כיון דחלליה הא כו' כצ"ל:
חוץ ממטמא מקדש וקדשיו (מיימוני פי"א מה' שגגות)
ר"י אמר במבעט דקאמר אין יוהכ"פ מכפר (ודאי) [ברכת הזבח: דאי] הדר ביה כו' כצ"ל. (מיימוני פ"ג שם)
יקריב אותו לרצונו כי פליגי כו' כיון דאמר תיקרב כפרה ממילא אתי והדר כו' נהי דאדחי קרבן גברא בר כפרה הוא כו' כצ"ל:
אכל חלב והפריש כו' (מיימוני פ"ג מה' שגגות ופ"ג מה' מע"ק).
א"נ דעביד עבידתיה סמוך לשקה"ח א"נ בהדי דעביד עבידתיה פסקיה מרא כו' כצ"ל:
וחכ"א אף המגדף כו' מאי אף המגדף (שאין בו מעשה נ"ל דל"ג ליה):
רבנן שמעו לר"ע דתנא בעל כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה ואינה משלמת כו' אין לה הדרא כו' כצ"ל:

ד"ה וחכמים כו' בר פלוגתיה הס"ד:
ד"ה לא יוסך כו' שלא יסיך לא לעצמו כו' כצ"ל:
ד"ה הא קתני כו' היינו הך. הס"ד:
ד"ה אלא כי הא כו' אינו מכפר אלא כו' (הד"א) שמקמי המרתו כצ"ל:
ד"ה ואומר חטאו כו' בקרבן ע"ז. הס"ד:
ד"ה אתא כו':

דף ז:

חדושים

גמ' והיוצא מחותך כו' תימא למה לא קתני הכי משיצא רובו כו' עכ"ל באר שבע. ולא ידעתי כוונתו בקושיא זו הלא הבאת קרבן הוא אחר מ' לזכר ופ' לנקבה וא"כ ממילא אשתמע וכאן חיוב הבאת קרבן אתי לאשמעינן דאולד שיצא מחותך משכלו הימים מביאים קרבן וק"ל:
שפחה מנלן דת"ר כו' הוא מל' התרצן ואינו מקשן וכמ"ש התוס' רפ"ב דב"מ ובפ' י"ב דאל"כ מאי פריך תו מאי וכן שפחה והלא כבר מצריך קרא דפריך מנ"ל נ"ל וכצ"ל בפ"ק דחגיגה (דף ד' ע"א) דפריך אלא עבדים מנ"ל ומשני רב הונא אמר קרא אל האדון כו' ופריך הא ל"ל קרא כו'. ודו"ק. ומ"מ כאן משמע דקאי אשפחה שאינה משוחררת מדמדמה לה לעבד ויליף לה לה מאשה ובפ' הערל גרסינן שפחה משוחררת והאריכו שם בתוס' עיי"ש:

הגהות

גמ' ה"ק כו' עיין פירש"י הגי' הנכונה וגי' ספרינו היא מוטעית:
יש מביאות קרבן ונאכל ויש מביאות כו' ויש שאינן מביאות מביאות קרבן ונאכל כו' כצ"ל: (מיימוני פ"א מה' מחוסרי כפרה).
עד שיהא בו מצודת אדם כצ"ל וכ"ה בנדה פ' המפלת:
רש"י ד"ה הכי קאמרי כו' המגדף כו' הכי קאמרי כו' הד"א:
ד"ה שיליא נמי כו' בהמפלת אין שיליא כו':
עור הולד מרוקם כו' הד"א:
ד"ה מביאה קרבן כו' עולת נדבה אבל חטאת כו' הד"א:
ד"ה וכן ב' נשים כו' במחבואה:
ד"ה אחד מין כו' וחגבים. הס"ד:
ד"ה גנונין. גוונין. הס"ד:

ד"ה המפלת יום מ' במס' נדה כו' כצ"ל:
ד"ה גמ'. ושפחה מנ"ל כו' כי תזריע. הס"ד:
ד"ה מאי וכן שפחה הא פשיטא כו' כצ"ל:
ד"ה מאי עבדן כו' תהא נדבה אבל כו' הד"א:
ד"ה ר"ש אומר כו' לקמן. הס"ד:
ד"ה לאור פ"א כו' הפילה. הס"ד:
ד"ה אם שיוה כו' והדמים שאת אומר אם שיוה כו' הד"א:

דף ח.

הגהות

גמ' בעא מיניה זב שראה ג' כו' (מיימוני פ"ג מה' מחוסרי כפרה).
נימא כתנאי זב שראה ג' ראיות כו' אמאי אוקימתא להא כו' דאר"י ראה אחד בלילה ושתים ביום כו' בעלמא ואילו כו'
לדברי האומר פשיטא ראה אחת ביום ושתים בלילה איצטריכא ליה מהו דתימא כו' כצ"ל וכ"ה בחגיגה:
האשה שיש עליה ספק כו' (מיימוני פ"א מה' מחוסרי כפרה)
לידות ודאות מביאה קרבן כו' אמר רשב"ג המעון הזה כו' מה שיש לדקדק במשנה זו עיין בפ' בתרא דב"ב (קס"ו ע"א) בתוס' שהאריכו:
ת"ר חמש זיבות ודאי כו' של ספק אינה נאכלת (מיימוני פ"ז מה' פ"ה)
אם יש ודאי ביניהם כו' ור"ע אומר כו' תאמר על א' מהן א"ל כו' ול"ג ותיפטר. רש"י. ומדברי הרשב"ם שם משמע דגרס לה:
רש"י ד"ה בליל שמיני כו' ראוי לקרבן. הס"ד:
ד"ה הדר בעא כו' עד קפרא לא ידעתי לפרשו ומחקתיו מתוך הש"ס שלי:
ד"ה נחזיר על כו' מחוסר זמן הס"ד:
ד"ה זוב בעל כו' ראיות היתה הס"ד:
ד"ה בת שלש כו' אריכתא היא(:) הס"ד:
ד"ה נטמא נזיר כו' ב' קרבנות. הס"ד:
ד"ה מתני'. ספק זיבה כגון שראתה כו'(:) מביאה כו' כצ"ל:
ד"ה ואין השאר כו' ליטהר בקדשים. הס"ד:
ד"ה ה' לידות כו' כמו שפירשתי הס"ד:
ד"ה והשאר עליה כו' שלאחר מלאת קרבן כו' כצ"ל:

ד"ה ה"ג בתוספתא כו' כיון דלא אכלה אשתקד כו' לא פשעה הס"ד:
ד"ה ועל הודאי כו' עכשיו מחיוב כו' כצ"ל:
ד"ה בדר"ע ל"ג ותיפטר הס"ד. ור"ל דעל ודאי לא פטור אלא מחיוב שאר קרבנות ובספק פטור לגמרי ולא יהיה הלשון שוה לודאי וספק לכך ל"ג ליה. וק"ל:

דף ח:

חדושים

רש"י ד"ה ור"ע לא חייש לפשיעה כו' חדא אפשר היה מתיא קרבנה כו' עכ"ל. כוונתו אפי' בספק איכא למיחש שתזלזל בשלמא חשש לידה אחרת לא גזרינן ודאי משום ספיקא דאשתקד אבל לפירוש זה ניחוש האידנא. וק"ל:

סליק פירקא.

פרק ארבעה מחוסרי כפרה.

ד"ה הביא חובתו כו' עולה ושלמים לאו דוקא כו' עכ"ל. ר"ל דע"כ עולות ושלמים מבהמה איירי דאין שלמים בעוף וא"כ בבהמה סגי כדיליף מק"ו וק"ל:

הגהות

גמ' והתניא זה הכלל כו' חלוקים באשמות. מדברי התוס' לקמן (י"ח ע"א) ד"ה והתניא כו' נראה דגרסי' דברי ר"י בר יהודא. וכ"מ להדיא (בדף ט"ו ע"ב בשם ר"י בר יהודא. ע"ש:

סליק פירקא.

פרק ארבעה מחוסרי כפרה.

(מיימוני פ"ג מה' שגגות ופ"א מה' מחוסרי כפרה).

גר מחוסרי כפרה כו' (שם פ"א מה' מחוסרי כפרה)

דזב לא מטמא באונס (מיימוני פ"ב שם)

נתקו הכתוב מענין של מעלה לענין של מטה לומר כו' כצ"ל:

ת"ר גר מעוכב לאכול בקדשים כו' (שם פ"א)

כל הקינין שבתורה כו' (מיימוני פ"א מה' מעה"ק):

רש"י ד"ה ארבעה כו' ולא על חטא אלא לאכול כו' כצ"ל:

ד"ה כבימים כו' אלא בימים. הס"ד:

ד"ה ה"ג א"כ כו' נאמר והצרוע. הס"ד:

ד"ה איש דכתיב כו' באחרונה לומר כו' כצ"ל:

ד"ה מה אתם עולה ושלמים כו' ישראל וגו' הס"ד וכצ"ל:

ד"ה לא תסגי כו' שלמים. הס"ד:

דף ט.

חדושים

תוספות ד"ה וישלח את כו' ואע"ג דפליגי התם בפ' פרת חטאת כו' ולא מצאתי בזה שם פלוגתא מפורשת אכן בחגיגה (דף ו') פליגי בה ב"ש וב"ה. ואין לפרש דס"ל להתוספות כיון דאשכחן דפליגי שם באם עולת מדבר צריכה הפשט וניתוח ומאן דס"ל דעולת תמיד הוי ס"ל דבעי הפשט וניתוח דמי איכא מידי דמעיקרא כו' אלא עולת ראיה הוי אבל מאן דס"ל לא בעי דעולת תמיד הוי דהא בחגיגה דחי לה מכח ריה"ג דס"ל דעולת תמיד הוי ואפ"ה לא בעי לכן דברי התוס' צל"ע:

הגהות

גמ' ואין הזאה בלא טבילה כו':

חמשה מביאין קרבן א' על עבירות הרבה וחמשה מביאין קרבן עולה ויורד אלו מביאין קרבן א' על עבירות הרבה הבא על שפחה כו' כצ"ל (מיימוני פ"ט מה' שגגות)

נזיר שנטמא כו' (מיימוני פ"ו מה' נזירות)

בעא מיניה כו' הבא על ה' שפחות חרופות כו' (שם פ"ט מה' שגגות):

רש"י ד"ה וכי יגור כו' דליכא מקדש. הס"ד:

ד"ה מתני' שבועת כו':

ד"ה שבועת כו' אשם:

ד"ה גמ'. מדמציא כו' כצ"ל:

ד"ה אלא אימא כו' שוגג כמזיד הס"ד:

ד"ה בהעלם א' כו' ובעל זו. הס"ד:

תוספות ד"ה גר ותושב כו' לעצמו שרי (פסק) מכאן כו' הד"א:

דף ט:

חדושים

רש"י ד"ה לעשות מזיד כשוגג כו' (ושייך לעיל ע"א) ואין מלקות אלא במזיד כו' וזה דלא כמ"ש הרמב"ם בפירוש המשניות ריש מס' שבת והביאו בתוי"ט במשנה דלקמן והרב הנ"ל הליץ בעדו וליתא וכדמוכח בסוגיא כאן וברש"י:

בא"ד לרבות מזיד הס"ד:

הגהות

גמ' נזיר שנטמא טומאות כו' ביום הבאת קרבנותיו כו' כצ"ל:

ומצורע שנתנגע נגעים כו' (מיימוני פ"ה מה' מחוסרי כפרה):
מתני'. הביא צפרין כו' יש למחוק תיבת מתני':
נקבה והמפלת תאומים כו' (מיימוני פ"א מה' מחוסרי כפרה):
רש"י ד"ה נזירות טהרה כו' ראויה לקרבן. הס"ד:
ד"ה וקדש כו' תגלחתו כו' הס"ד:
ד"ה לא עלו לו כו' על נגע ראשון. הס"ד:
ד"ה גמ'. והאמרת אינו מביא אלא קרבן א' כו' כצ"ל:
ד"ה צפרין כו' שמדם הצפור כו' כצ"ל:
ד"ה והמפלת תאומים כו' טוהר דשני מביאה קרבן כו' (הד"א) ואינה מביאה כו' ימי טומאה דראשון דהוי טפי מפ' לראשון כו' כצ"ל והשאר נמחק:
ד"ה זאת משמע כו' אחת מביאה הא אחר מלאת חייב על כל אחת ואחת כצ"ל נ"ל:
תוספות ד"ה והיא שפחה כו' תימא דהכא בעינא לחלק כו'. כצ"ל:
ד"ה תורה אחת כו' מלמד שמביא אחת על כו' ומוזאת תהיה דריש תורה אחת כו' ובשבועותיהם כו' כצ"ל. ועיין בת"כ ובילקוט ריש פ' מצורע:

דף י.

חדושים

גמ' או דילמא לר"י כו' וקולא לית לי' ר"ל אלא תיכף אחר מלאת דשני נשלמו ימי טוהר גם לראשון ובזה לא אמרינן דשני כמאן דליתא דמי. ק"ל:

הגהות

גמ' משמיני לא חזיא קסבר כו' מחוסרי כפורים דזב כזב דמי כו' וכגון דילידתיה לזכר בתראה בכ' כו' לבסוף תפסיק טומאה כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה בטומאה מה כו' ימי טוהר. הס"ד:
ד"ה לא קאמר ר"י אלא לענין כו' זמן קרבן ראשון כו' כצ"ל:
ד"ה ומיפסקא כו' ימי טוהר לשני הס"ד:
ד"ה או דילמא כו' מעוכבת לאכול כו' דהא א"כ מכשרת כצ"ל:
ד"ה והוינן בה כו' כפרה הס"ד:
ד"ה אמר ר"ח כו' ואשמעינן דשוחטין כו' כצ"ל:
ד"ה לעולם אימא כו' שני מיתוקמא אלא כו' כצ"ל:
ד"ה לא יאכלו כו' בשמיני ללידתה. הס"ד:
ד"ה ביום ארבעים כו' הבא בטומאה. הס"ד:

ד"ה א"ר אסי כו' כצ"ל:
ד"ה אלא לאו כו' משכחת לה טהורין כו' כצ"ל:
ד"ה לעולם רבנן כו' אלא משני מונה הס"ד:
ד"ה סוף סוף כו' וכיון דרבינן לולד שני מ' תו לא משכחת מפוזרים כצ"ל. ויותר נ"ל להגיה וכיון דרבנן לולד שני מונין מ' כו' ודוק נ"ל. והס"ד:
ד"ה ביולדת כו' שנתערבו הס"ד:
ד"ה לעשרים לימי כו' (כצ"ל) טפי מהכי. הס"ד
תוספות ד"ה ביום מ' ליצירת זכר אף שאין יכולים כו' ומיהו שמואל כו' (ר"ל וכ"ש תנא דמתני' וק"ל):

דף י:

הגהות

גמ' רצופים מני אילימא רבנן כו' לולד שני מניא אלא כו' כצ"ל:
אלו מביאים קרבן עולה ויורד כו' (מיימוני פ"י מה' שגגות)
טומאת מקדש וקדשיו כו' למד לעשירית האיפה כו' כצ"ל:
דת"ר האומר הרי עלי כו' (מיימוני פ' ט"ו מה' מעה"ק)
בן שנה בסלע מדכתיב כבש בן כו' חד משית עשרה כמה הוי דדלות כו' ואמרת חד משית עשר דדלות הוא כו' מיולדת יליף דמתיא פרידה כו' כמה הוי חד משית עשר בדלות דמהיכא יליף כו' ומאי היא יולדת הכי חס רחמנא כו' תלתין ותרין בדלות א"ה ריבעא דפרוטה הוי כו' כצ"ל:
מה בין שפחה כו' (מיימוני פ"ט מה' שגגות ופ"ג מה' איסורי ביאה)
ושפחה באשם כל העריות אחד האיש כו' והשאר נמחק:
וחייב על כל ביאה וביאה זה חומר בשפחה כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה אלא לאו כו' דקולא יתירא היא. הס"ד:
ד"ה ששת ימים כו'. אפי' מפוזרין. הס"ד:
ד"ה מי אית להו כו' כצ"ל:
ד"ה שמיעת קול כו' אלה. הס"ד:
ד"ה עשירות כשבה או כו' יונה דלי דלות עשירית האיפה כצ"ל והס"ד:
ד"ה שמיעת כו' ובדלי דלות. הס"ד:
ד"ה הרי עלי כו' הניקח בסלע. הס"ד:
ד"ה מדבכל כו' ב' שנים הס"ד:

ד"ה ברבעתים כו' כדמייתי ב' פרידות היינו י"ו רבעים כצ"ל והס"ד:
ד"ה ברובע דינר כו' ו' מעה כסף דינר ומעה ב' פונדיון כו' שני קונטריק וקונטריק ב' פרוטות כו' פרוטות למעה ולמעה כו' אשתכח דעשירית איפה כו' כצ"ל:
ד"ה ובשפחה כו' והאיש באשם. כצ"ל:
תוספות ד"ה מכלל דכבש כו' שיעור קצבה למחוסרי כפרה כו' אם הוזלו והם שמינים כו' כצ"ל ובמנחות (דף ק"ז ע"ב) בד"ה כבש כו' האריכו בזה תראנו משם:

דף יא.

חדושים

תוספות ד"ה דהא מקשו כו'. דהא כי האיש כמו האשה כו' מוציא בן תשע כו' ת"ל ואיש א"כ אשה לא איתקשה כו' כצ"ל נ"ל. ומ"ש דהא (כו') [כי] האיש כמו האשה כו' ר"ל שאינו בר חיוב כגון שהוא בן ט' שנים א"כ הוי קטן אפ"ה אם היא גדולה (חייבתו לא) [ברכת הזבח: חייבת ולא] מקשינן אשה לאיש וזהו פי' התו"כ ג"כ איש פרט לביאת קטן שאינו ביאה ואז פטורה גם האשה יכול שאני מוציא ביאת בן ט' שנים ויום א' והיא גדולה שהיא פטורה כמו הוא ת"ל ואיש כו' לרבות כיון שביאתו ביאה היא חייבת אבל הוא פשיטא דפטור (ודלא כהרמב"ם) ותדע דהא פריך לקמן והכא חייב קטן בתמיה כו' וזה ברור כשמש. ולזה כיון הראב"ד ז"ל בהשגה ואין להר"א עסק בנוסחא מוטעית כמו שהבין הכ"מ. ע"ש. ודברי הכ"מ הן בטלים מעיקרא ולא ירד ז"ל להבנת דברי התו"כ בזה גם בדברי המ"מ (פ"ג מה' איסורי ביאה) יש מקום עיון ליישב דעת המקשן הנ"ל ע"ש ודו"ק כי קצרתי:
ד"ה הכי קתני (שייך לע"ב) עשו כו' כמערה ומתכוין כו' והאי דינא הוי בכדרכה ושלא כדרכה ר"ל מערה בכדרכה במתכוין וגומר שלא כדרכה או באינו מתכוין. ק"ל:
סליק פירקא.

הגהות

מתני' ר' ישמעאל אומר זו היא כו' כל עריות מפורשות ושיור אין כו' כצ"ל:
אמר ר"י לעולם אינו חייב כו' (גז"ש):
איזו היא שפחה חרופה כו':
ת"ר כו' (מיימוני פ"ג מה' איסורי ביאה)
כל עריות אחד גדול כו' (מיימוני פ"ט מה' שגגות)
ואי בשאר עריות קא תני עשו גומר כמערה איפכא כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה אימא הוא כו' תילקה ותייתי קרבן הס"ד:
ד"ה ר' ישמעאל כו':
ד"ה אלא לר' ישמעאל כו' טפי מעברי. הס"ד:
ד"ה והכא חייב כו' חייב בשפחה. הס"ד:
ד"ה וכי ישן כו' מערה כו' כתיב בה הס"ד:
ד"ה וכי מכוין כו' בעינן ושאינו מתכוין כו' ראוי להזריע. הד"א והס"ד:
ד"ה ואי בשאר כו' מערה בעריות חייב כו' הד"א:

דף יא:

חדושים

פרק אמרו לו.

גמ' במאי עסקינן אילימא בתרי ואין מכחישין קרא בעי עיין מ"ש בשיטת התוס' בזה בס"ד:

תוספות ד"ה אמרו לו ע"א כו' דאי אמר איני יודע פטור (וכן הוכיח בר"ן פ"ג דקידושין וכ"פ הרא"ש והטור ושו"ע ביו"ד סי' קכ"ו ודלא כמ"ש שם בשה"ג וע"ש בר"ן באורך):

ד"ה ואשה אומרת כו' ואע"ג דשתק אלמא לא כו' עכ"ל ומיירי שהעד אומר לו שאתה ידעת וכן בההוא סמיא (קידושין ס"ו ע"א ע"ש בתוס' ובמהרש"א) וכ"כ התוס' והר"ן שם (דבאלו) [דאלו] אמר איני יודע ולא הו"ל למידע הא כתבו התוס' דלא הוי כהודאה וע"ש עוד בר"ן. ומ"מ נ"ל מבואר מהתוס' והר"ן דפסולי עדות מחמת עבירה כגזלן וכיו"ב פסולים לעדות איסור ג"כ כגון נטמאו טהרותיך או נתנסך יינך וכיו"ב וראיה מההוא סמיא דמפרש אביי אי מהימן לך דלאו גזלן הוא זיל אפקי' ש"מ דאי גזלן הוא א"צ להאמינו אף דשתק מ"מ עיקר סמיכותו בשתיקותו דסמך אדברי העד שאמר אמת דרגלים לדבר ואם העד הוא גזלן ודאי לא סמיך עליו כלל אף דשתק גם רבא לא פליג עלה אלא דגם בעד כשר ס"ל דאין דבר שבערוה פחות מב'. מבואר לכ"ע לא סמכינן אפי' בשאר איסורים. וזה ברור לדעת התוס' והר"ן שם וכ"כ להדיא הר"ן שם אלא דלדעת הפוסקים דס"ל דמהימן העד אפי' באומר הלה איני יודע וכיוצא בזה איירי עובדא דסמיא לסברתם כ' הר"ן דהם ס"ל דבשתיקה מהימן אפי' בעד גזלן וכבר הסכים הר"ן שלא כדעתם אלא כדעת התוס' ולכן איני מבין דברי מורי מהר"מ איסרליש ז"ל שכ' שם בשם הר"ן דכל פסולי עדות כשרים לענין איסורים אם לא שחשוד באותן דברים. עכ"ל. וזה לא הי' ולא נברא ראם כוונתו לדעת הר"ן שכ' בשם הפוסקים שהשיגו אר"ת בזה א"כ

ס"ל ג"כ דבאיני יודע נמי מהימן נגד הע"א וכבר נתבאר שם דכדברי ר"ת והרא"ש והר"ן קיי"ל ולדידהו כבר הוכחתי דגזלן ושאר בעלי עבירות פסולים אפילו בשתיקת בעה"ב חוץ מקרוב ואשה וכמ"ש הר"ן שם להדיא לדעתם. ולכן דברי הרב ז"ל צל"ע כעת. ודו"ק:

ד"ה אלא דקא מכחיש כו' דליכא למימר דמיירי כשאמר א"י כו' (ר"ל א"כ הוי הבבא דרישא עדיין מיותרת אבל לא מכח כ"ש כפשטא דשמעתא. ק"ל) ומ"מ לשיטת התוס' בשמעתין קשה לי דמאי פריך בגמ' במאי עסקינן אילימא בתרין תרין ואין מכחישן קרא בעי דילמא קמ"ל אפי' באומר איני יודע ובעי קרא כמו בשתיקה דחד ואכתי מנ"ל שתיקה דחד דמהימן ויש ליישב דס"ל להסוגיא דבשנים לא בעינן קרא בשתיקה אפי' בא"י דמהי תיתי כיון דאין מכחישן דהא אפילו במכחישן הוי מהימנא לר"מ ואפילו לרבנן אי לאו משום מיגו או דאדם נאמן כו' כדלקמן אבל בעד אחד בעי קרא אפילו בשתיקה דסד"א דעד אחד אינו נאמן מעולם כ"א לשבועה וכמ"ש התוס' לעיל ולקמן. ודו"ק כנ"ל:

הגהות

גמ' הכי קתני עשו כו' בשלא כדרכה כו' כמערה וכדרכה דש"ז כתיב כו' מ"ט דש"ז כתיב כו' כשאין מתכוין וכישן כדרכה נמצא כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה חייב כו' אשה כתיב. הס"ד:

תוספות ד"ה כשאין מתכוין כו' פי' בקונטרס כו' (ליתא בפרש"י שלפנינו):

סליק פירקא.

פרק אמרו לו.

(מיימוני פ"ה מה' שגגות)

ע"א אומר אכל כו' אכל חלב וחלב בהעלם כו' (מיימוני פ"ו מה' שגגות):

רש"י ד"ה מכלל דרישא כו' שנשאת ברשות כו' מזה ומזה היקלת כו' דלא מת תצא כו' הד"א:

ד"ה לעולם דלא כו' א"ל בד"א כו' הד"א:

תוספות ד"ה שאם אכל כו' וי"ל דהתם לענין מלקות כו' דהא שם א' הוא דליכא כו' כצ"ל:

דף יב.

חדושים

גמ' משום דאדם נאמן על עצמו יותר מק' עדים כו' והא דאמרינן במתני' דאמרו לו מה אם ירצה כו' והיינו משום מיגו לדבריו דר"מ קאמרו אבל לדידהו מהימן אפי' בלא מיגו

ולזה כיוונו התוס' רפ"ק דב"מ (ד' ג' ע"ב) אלא דיש להגיה שם בדבריהם כדאיתא פ' אמרו לו ולא כדתנן וזה ברור וכך פי' הריטב"א בחידושי ב"מ והרב מהרש"א בב"מ שם לא הרגיש במ"ש ודוחק עצמו בביאור דבריהם וליתא והדברים ברורים כמ"ש וק"ל:

רש"י ד"ה וקפריך התלמוד [הש"ס] כו' אמר רבינא כו' ואכחשינהו בין באכילה כו' עכ"ל. נראה דכוונת רש"י בגירסא ובלשון זה הוא דכשאומר לא נטמאתי איירי ג"כ שהכחישם בפירוש ג"כ שלא אכל בקדשים ולא נגע בהם וא"כ הכחישן בג' דברים וא"כ אי הדר מתרץ ואומר כוונתו הי' שלא עמדתי אתמול בטומאה וטבלתי ולא הכחיש שנית אאכילה ונגיעה בקדשים שהי' בטהרה הוי כאילו הודה לדבריהם בקרבן אף שטבל מ"מ קודם הטבילה אכל ונגע בקדשים בטומאה כיון שאינו מכחישם בפירוש עתה דלשון לא עמדתי בטומאה אינו כהכחשה להדיא אאכילה ונגיעה אלא אעמידת טומאה לחוד וא"כ תו לא מהימנינן לי' כלל וכאלו הודה להדיא שאכל ונגע בטומאה שאח"כ טבל וחייב בקרבן וללשון הב' לגירסת ש"ס שלנו פירוש דבמה שאמר לא עמדתי בטומאה כוונתו להכחישם ולמפטר עצמו מקרבן שלא אכל בטומאה אבל בנגיעה מודה להם דליכא קרבן וכאלו מודה להם שנגע בקדשים בטומאה וכיון דהודה לעדים במקצת הוי כמיגו במקום עדים וכאלו אתכחיש בכל דבריו. וצריך להגיה בלשון רש"י וכצ"ל ואתכחיש בדיבורי' קמא בטומאת מגע. והס"ד: ד"ה בטומאה. ונגע בטהרות כצ"ל. ודו"ק. אבל שיטת התוס' הוא דאתכחיש בנגיעה הוא נגיעה בטומאת שרץ אלא שלא אכל בטומאה ולא נוכל לתרץ דיבורי' במה שאמר לא עמדתי אלא טבלתי דכשאמר תחלה לא נטמאתי משמע שלא נגע כלל ואח"כ אומר שלא עמדתי אלא טבלתי ומודה שנגע בטומאה וטבל. ודו"ק:

תוספות ד"ה או דילמא כו' כדאמרינן גבי ההיא הביא לי כו' (קידושין ד' נ' ע"א) מן הדלוסקמא והביא לו אע"פ כו' דאימא מתכוין לטובה שאינו רוצה כו' (אבל מטעם מיגו לא מהימן למשוי נפשא רשיעא אלא דוקא כשהאמת הוא כן. ק"ל):

ד"ה ומודים חכמים כו' לא מודו דפטור כו' דטעמייהו דרבנן דפליגי עלי' דר"מ כו' היינו ר' יהודא טעמי' כו' על עצמו ודחי רבינא כו' ישנה וקאמרי רבנן כו' דלא חשבי רבנן דמיתריץ (אבל ר"י ס"ל דהוא מיגו ויכול לתרץ כוונתו לא עמדתי בטומאה. ק"ל) דיבורי' כו' דר"ל לא עמדתי בטומאתי כו' מצינן למיתרץ דיבורי' שר"ל לא עמדתי בטומאתי אלא טבלתי תחלה אבל כשאומר לא נטמאתי כבר איתכחיש לי' מיגו קמא כו' להא דפ"ק דב"מ דקאמר לא תהא הודאת פיו גדולה מהעדאת עדים מק"ו וקאמר ק"ו ומה פיו כו' היינו כשאין עדים מכחישים עכ"ל. כצ"ל והד"א. ור"ל ובע"כ ההיא סוגיא קאי אליבא

דהאי לישנא דס"ל דאדם נאמן על עצמו א"כ פיו נאמן אפי' בעדים מכחישים בין לקולא בין לחומרא. ודו"ק וע"ש בתוס':

הגהות

גמ' איבעיא להו מ"ט דרבנן כו' (מיימוני פי"א מה' שגגות):

לעולם טעמא דרבנן כו' והכי קתני מתוך שאם רצה לומר לא עמדתי בטומאתי פטור הלכך כו' אבל בטומאה לא מודו ליה במאי כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה מודים חכמים כו' (ושייך לעיל בדברי המקשן) לא מודו ליה. הס"ד:

ד"ה אדם כו' להתכפר נגד קונו כצ"ל. מצאתי מוגה:

ד"ה מיגו דאי כו' אלא מזיד הס"ד:

ד"ה טומאה חדשה כו' בהקומץ רבה מחוסר כו' ואי הוה אמר להו כו' דביאת מקדש הוי שוגג כצ"ל והד"א והס"ד:

ד"ה א"ה כו' ותרתי ל"ל. הס"ד:

ד"ה אכלתי חלב כו' אחריתי לא עמדתי בטומאתי. הס"ד:

ד"ה מודים חכמים כו' נכנסת שוגג למקדש כו' כצ"ל:

ד"ה וכגון דאמרו לו לא מאכילה דאית כו' מגע הס"ד וכצ"ל:

ד"ה לישנא אחרינא מודים חכמים כו'. כצ"ל נ"ל:

תוספות ד"ה ומודים חכמים כו' (ע"ב) מפומיה ובעדים כו' כצ"ל:

דף יב:

חדושים

גמ' שאם א"ל שנים יודע אתה בעדות פלוני כו' דאי בעי אמר לא נתכוונתי לעדות. הקשה אותי היניק ונבון מהר"ר ליב ח' ר' יונתן כ"ץ מק"ק ניקלשפורג דבפ' שבועות הפקדון (ד' ל"ו) מיבעיא להו הזיד בשבועת הפקדון והתרו בו למלקות מהו כו' וכתבו שם התוס' דהא דלא בעינן בשבועת עדות משום דא"א לידע לעולם אם הן מזידים שיכולים לומר שכחנו עכ"ל. א"כ לדבריהם הל"ל כאן בפשיטות דפטורים שיכול לומר דבאמת לא ידעתי באותו פעם שנשבעתי ושכחתי. והנלע"ד דלק"מ דכאן לענין חיוב קרבן איירי ומיירי שהן אומרים שמאותה שעה שנשבעת שאין אתה יודע היית מודה לפנינו שידעת ונשבעת לשקר וא"כ צריך אתה להביא קרבן כי חייבים על שגגתה קרבן עס זדון העדות ואתה יודע האמת שאתה ידעת בשעת השבועה משא"כ לענין מלקות לא נוכל להלקותו כ"א ע"פ התראת העדים ובכל פעם שיתרו בו אפי' אומר בשעת שבועה יודע אני מ"מ

בשעה שמתרין בו יכול לומר שכחתי עתה בשעת ההתראה ובלתי אפשר לחייבו מלקות אבל לענין קרבן הלב בעצמו יודע האמת שעובר על השבועה וחייב קרבן אבל בדיני אדם א"א לחייבו אף כשמודה האמת בלי התראה ואנן אינן יכולין להתרות בו ודמי למ"ש בכתובות (ד' ל"ג ע"א) בעדים זוממין. וקרוב לזה מצאתי בהר"ן בשם הרשב"א בשבועות במתני' ושכנגדו חשוד כו' אחד שבועת העדות ע"ש. ודו"ק. נ"ל:

הגהות

גמ' דיבוריה קמא מיהא בטומאת מגעו כצ"ל:
שאם א"ל שנים בעלת שפחה חרופה כו' (מיימוני פ"ט מה' שגגות).
ממין א' חייב פשיטא אמר ר"ל כו' כצ"ל:
כמה ישהא באוכלין כו' (מיימוני פ"ו מה' שגגות).
שתה רביעית יין כו' (מיימוני פ"א מה' ביאת מקדש)
ר' אלעזר אומר אם פסק כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה אמר רבינא כו' וגבי טומאה כו' אכלת קדשים כו' כצ"ל:
ד"ה לעצמו נאמן כו' לא יאכילם. הס"ד:
ד"ה נשאלתי לחכם כו' בעודי בנדרי. הס"ד:
ד"ה בין לחומרא כו' חייב אפי' בשני כו' ר' יהושע. הס"ד:
ד"ה או דילמא כו' בינתיים אלא כאכילת כו' כצ"ל:
תוספות ד"ה מדסיפא כו':
ד"ה דאמר אין ידיעה כו':
ד"ה מתחילה ועד כו' שאם נתן כזית תרומה כו' דחולין ואכלן שהוא חייב עליה כצ"ל נ"ל:
ד"ה אוכלים טמאים כו' ובטמאים מיירי כו' כצ"ל:

דף יג.

חדושים

גמ' לא התירו לאוכל פחות כו' אפי' טובא מפני הסכנה (וא"צ לטבול כיון דאכלה פחות מכשיעור כ"כ הרמב"ם שם):
חלב אשה מטמא בין לרצון כו' (מיימוני פ"י מה' טומאת אוכלין) ופסק הרב שם כמשמעות מסקנת הגמ' בע"ב דסתמו משקה דאלו לא ניחא לי' בהדיא לא הוי משקה ומכאן יצא להרב ז"ל. וק"ל:

נמצאת אתה אומר (כו') [ברכת הזבח: ט'] משקין בזב כו' (שם ובפ"א מה' מטמאי משכב ומושב) וז"ל הרב שם דין ט"ז ג' מהן כולד הטומאה ואלו הן דמעת עינו ודם מגפתו וחלב האשה כ"א מאלו משקין טמאין שאין מטמאין אדם אבל כלים מד"ס כו' ויש לתמוה ע"ז דהא במתני' דמכשירין ובברייתא זו מפורש בהדיא דמטמאין טומאת משקין ברביעית אפי' אדם דהא התינוק הוא מק"ט אי הוי כשיעור ולזה נראה כוון הראב"ד ז"ל שכתב א"א אף בזה טעה שהרי הן מטמאין את העכו"ם ברביעית ע"י שתים. ע"כ. ולא ידעתי האיך הצילו הרב הכ"מ מהשגה זו. עוד השיבו הראב"ד ז"ל דכלים שנטמאו ומשקים טמאים אפי' בכל שהוא ומ"ש והוכיחו התוס' בכאן. והרמב"ם כתב דשיעורא ברביעית ולא הבנתי מה זה שכתב בכ"מ ואני אומר שמאחר שדבריו יכולים להתפרש לענין מגע אין כאן טעות עכ"ל. והלא השגתו הי' דלכלים וידים ל"ב רביעית והרב כתב כ"א מאלו כמשקים טמאים ור"ל ששיעורן ברביעית. וצ"ע בדעת הרמב"ם בזה. ועיין (בפ"ח מה' אבות הטומאות דין י"ב):

תוספות ד"ה דאמר אין ידיעה כו' ומ"מ תני ליה לאשמעינן כו'. ר"ל דהוקשה להם דה"ל למיתני בהדיא אפי' בידיעה בינתיים ולמה תני בהעלם לז"א לרבותא בב' מינים אפי' בהעלם א' ממש פטור ומ"מ לא ה"ל כשיקרא לר"ג במין א' כיון שהוא חצי שיעור. ודו"ק: (שייך לעיל ד' י"ב ע"ב)

ד"ה אמר רבא כו' וניטל שם משקה מיני' עכ"ל. ר"ל דאין ליה שם משקה וניטל שם משקה מיני' אלא הוי שם אוכל עלה וצריך הכשר שלא יאמרו בזבה שאין ג"כ עלה שם משקה ומעיין. כנ"ל. ובתוס' דשבת (קמ"ד ע"א) האריכו מאד בביאור סוגיא זו תראנו משם:

בא"ד ואע"ג דחמור מחלב הבהמה כו' (ר"ל דם לאו מעיין הוא ואפ"ה טמא באדם ברביעית מ"מ לענין שלא לרצון לא הוי אמרינן בחלב כן אלא משום מעיין. ק"ל. נ"ל:

בא"ד לכן נראה כמו שפירשתי עכ"ל. ר"ל משום גזירה דמעיין זבה הוא כיון דאין לו כאן שם משקה עלה. וק"ל:

הגהות

גמ' מיתיבי כל האוכלין מצטרפין כו' (מיימוני פ"ח מה' שאר אבות הטומאות):

רש"י ד"ה אי אמרת כו' כשיעור פרס. הס"ד:

ד"ה בחלבים ובנבילה כו' או נבילה. הס"ד:

ד"ה התירו כו' לקמן. הס"ד:

ד"ה איטמי מחלב כו' מטמא בנה כו' מאב הטומאה כו' אלא מחלב כו' נפסד גופו הס"ד:

ד"ה ועוד חלב כו' אוכל אית ליה כו' כאחד מאיבריה כצ"ל:
ד"ה גיליון. אמר רבא כו' כצ"ל:
ד"ה שלא לרצון כו' דהא לא איתכשר ומהשתא כו' כצ"ל:
ד"ה האשה שנטף כו' נדה ואי מעין כו' כצ"ל:
תוספות ד"ה התירו לעוברה כו' פחות מכשיעור (ר"ל אוכלין טמאין דחולין. ק"ל) כו' והשלישי יאכל בנזיד הדמע כו' כצ"ל:
ד"ה כיון דינק לה כו' וא"ת הא אמרינן פ' כ"ש מכי סחט לה בציר שיעוריה ופירש הר"י כו' כצ"ל וע"ש בתוס' (ד' ל"ג ע"ב):

דף יג:

חדושים

תוספות ד"ה אמר רב כו' אכל תמרים אל יורה עכ"ל. נראה מדבריהם דלר"א נמי אינו חייב אלא ביין ודלא כהרמב"ם:
ד"ה ארבע חטאות ואשם כו' ואי הוה מיירי בבכור לא הוי אמר אקדשי' שהרי קדיש בפטר רחם עכ"ל. דבריהם תמוהים בעיני דלכאורה אשתמיט מינייהו הסוגיא דשבועות (כ"ד ע"ב) (וי"ל) [דר"ל] דמאן דאית לי' איסור כולל אפי' באיסור הבא בפ"ע [ברכת הזבח: ו]פריך יש אוכל כו' ואם איתא משכחת לה ה' כגון שאמר שבועה שלא אוכל תמרים וחלב מיגו כו' ומשני כי קתני איסור הבא מאיליו איסור הבא מעצמו לא קתני ופריך והרי הקדש ומשני בבכור דקדושתו מרחם (אי אמרת) [איבעית אימא] כי קתני מידי דלית בי' שאלה מידי דאית בי' שאלה לא קתני. ופריך והרי הקדש הא אוקימנא בבכור וכו' עכ"ל. והרי זה מבואר דלא כדבריהם כאן וסוגיא שבכאן דמוקי לה בהקדש ולאו בבכור צ"ל דע"כ דס"ל כאינך שינויא דהתם דקרבן קבוע קתני או דזדונו כרת קתני או מידי דבר אכילה כו' ובע"כ סוגיא דהתם לא ס"ל סברת התוס' דכאן דאי ס"ל למה להו לשנויי בבכור ה"ל לתרץ כיון דנשחט ונזרק כבר תו לית לי' שאלה אלא ודאי דלית לי' האי סברא דהא מ"מ עיקר איסורו יש לו שאלה וקתני וצל"ע בכ"ז כעת ודו"ק:

הגהות

גמ' אמר רב יהודא כו' ושתה רביעית יין ושהה באכילתן כו' כצ"ל:
ת"ר יין ושכר כו' (מיימוני פ"א מה' ביאת מקדש) ועיין בשו"ת הרשב"א סי' שכ"ג ותמצא בסוגיא זו ודנזיר:
מה ת"ל יין לומר לך שמוזהרין עליו כו' כצ"ל:

ת"ר ולהבדיל כו' (גז"ש)
והא רב לא מוקים כו' כצ"ל:
יש אוכל אכילה אחת (מיימוני פ"ו מה' שגגות)
יש בא ביאה אחת כו' יש למחוק דכפול הוא:
רש"י ד"ה מדרשות כו' בהן הוראה הס"ד:
ד"ה והא רב כו' כ"ש מדרשות. הס"ד:

דף יד.

חדושים

רש"י ד"ה כגון שאכל כו' ואי תימא כו' חלב פיגול וכוליא נותר א"כ לא מהני נותר אזית חלב (ר"ל דזית דחלב לא מהני לאכילת זית דנותר דבשלמא ליהכ"פ מהני לצירוף כותבת משא"כ איסור נותר הוא בפ"ע ואין לו צירוף לזית חלב ובשנים לא קמיירי. ודו"ק) כו' בפחות מכזית. הס"ד וכצ"ל:
תוספות ד"ה עירוב והוצאה כו' פי' כו' ורש"י ביומא (ס"ו ע"ב) לא פי' כן אלא כדי נסבא דזה תלי באיסור הוצאה. ע"ש:

הגהות

גמ' ונותר ופיגול בחדא בהמה לא משכחת לה איסורא (מיימוני פ"ו מה' פ"ה):
יש בא ביאה אחת כו' (שם פ"ו מה' שגגות):
רש"י ד"ה מיגו דנאסר בחתיכות ליתסר נמי בחלב כו' להאי באיסורא כצ"ל והס"ד והשאר נמחק:
ד"ה דפקע כו' פיגולו כו' (כצ"ל) טעימיה כו' בזבחים. הס"ד:
ד"ה אי רובא כו' נותר כו'. הס"ד:
ד"ה כגון כו' דאכילת חלב כו' כצ"ל:
ד"ה זאת אומרת כו' איסור הוצאה ליוהכ"פ כו' כצ"ל:
ד"ה בתו כו' והולידה כו' כצ"ל:
תוספות ד"ה אם היה כו' הוצאה דבליעתו כו' וכתבן כשהוא כו' כצ"ל:
ד"ה אמר עולא כו' דחשיב שחטו חוץ לזמנו כו' אם עלו לא ירדו כך אם ירדו לא יעלו וקאמר עולא ל"ש כו' אפי' ירדו יעלו כו' כצ"ל:
ד"ה פקע פיגולו כו' דלא קרב המתיר כמצותו כו' (ר"ל דאם יאכל מינה יחסר שיעור קומץ. ק"ל): מאימתי מתיר כו' וקשה דא"כ דפקע פיגולו ממנו כו' וי"ל דמיירי שחציה

העלה ע"ג המזבח כו' (ונעשה פיגול ע"י כזית מן הקומץ שהקטיר כדאמרינן במתני' בפ"ק דמנחות. וק"ל): שאני התם שהיה כולה כו' כצ"ל:
ד"ה תיפשוט כו' או לא כו' רובא למזבח כמזבח כו' כצ"ל:
ד"ה אלא דרפרם ברותא כו' ולא דחי כו' כדדחי הכא כו' כצ"ל:

דף יד:

חדושים

גמ' מאי איסור מוסיף איכא הכא דאיכא ברא לסבא מיגו דאיתוסף כו' עכ"ל. נראה דמיירי שהי' הבן קטן ולאו בר עונשין וכשנעשה אח"כ גדול חל עליו איסור אשת אביו ואשת אחי אביו בב"א ומודי בזה ר' יוסי וכה"ג משני לה ביבמות (ד' ל') ע"ש דאלת"ה גם על הברא לא הי' חייל איסור אשת אביו שהרי כבר היתה אסורה עליו משום אשת אחי אביו וכך מבואר בדברי הרמב"ם בפירוש המשניות (ועיין במ"ש בדברי התוס' דלא משמע כן) וק"ק דהו"ל לתרץ כגון שהי' לסבא אח מהאם מיגו דאיתוסף על האח איסור אשת אחיו מאמו חל על בנו משום אשת אביו ואפשר דניחא לי' לתרץ הכל בתוס' איסור אשת אב דומיא דאיסורו ודו"ק נ"ל ובתוי"ט האריך בזה:
תוספות ד"ה הבא על בת כו' ובת בתו ולפי מה שפי' כו' וי"ל דת"ק כו' ומה"ט לא תני אם חמותו. (וכגון שנשא את בת בת בתו והדר בא עלי' א"כ בת בתו ה"ל אם חמותו או אם חמיו שהיו שנים משום בת בנה או בת בתה דשנים היא עד סוף כל הדורות. וק"ל): ואם חמיו כו' לר"י נמי דמיירי בעבר זקן כו' תני להו דהוי איסור כולל כו' היינו באיסור כולל בשם אחד אבל בשני שמות לא כו' (ומ"מ איסור מוסיף חל באיסור אפי' בשני שמות כדמסיק וכדאיתא במתני' ועיין בתוס' דיבמות) דלא אמרינן נידון בחמותו משום דשני שמות הן עכ"ל וכצ"ל. ור"ל אף דהוי כולל דמיגו דאיתסר עכשיו בשאר קרובות איתסר עלי' משום אחותו כיון דשאר קרובים אינן אסורות ע"ש חמותו אלא משם א' וק"ל:
ד"ה ואחות אשתו כו' וא"ת מ"מ אמאי לא תנא אחות אשתו כו' שיעקב נשא אחותה נכרית של בת דינה בת יעקב וילדה לו בת (ר"ל ואחר הנשואים ילדה דינה בת. ודו"ק) כו' לא הי' שום איסור עד שהולידה דינה כו' כל האיסורים וחשיב במתני' כו' הרי לא חלה שום איסור עד כו'. כצ"ל עכ"ל. אכן לפמ"ש לעיל בשמעתין דבע"כ מוכח לומר בת אחת לגבי ברא משום אשת אחי אביו צ"ל דלגבי' חשיב אפי' שהאיסור הוא אחר קידושין אבל באשה עצמה צ"ל דהאיסור הוא שבשעת קידושין חשיב. וצ"ע ודו"ק:

הגהות

גמ' נשאת לאחיו כו' איתוסף איסור לגבי דידי' נשאת לאחי אביו מיגו דאיתוסף איסורא לגבי שאר אחי אביו איתוסף לגבי דידיה (ת"ל) [ברכת הזבח: ה"ל] אשת איש כו' כצ"ל.
וברש"י משמע דגרסי גירסא אחרינא מיגו דאיתוסף איסורא לגבי בני אחי אביו כו' ר"ל משום אשת האב ודו"ק נ"ל:
הבא על בת בתו כו' (מיימוני פ"ד מה' שגגות):
רש"י ד"ה והא לית כו' כולל ומוסיף. הס"ד:
ד"ה מיגו כו' בה לגבי כו' כצ"ל:
ד"ה נשאת לאחי כו' איסור לגבי אחיו כו' (ר"ל של אחי אביו משום אשת אחי האב):
ד"ה לישנא אחרינא ה"ג (א"כ) מיגו דאיתוסף כו' בני אחי אביו ר"ל משום אשת האב ודו"ק נ"ל ועפי"ז כתבתי דרש"י גרס גי' אחרינא:
ד"ה בת בתו כו' שנשאה בנו. הס"ד:
ד"ה ואחות אשתו כו' היתה אחות אשתו. הס"ד:
ד"ה דעבר משום כלת כו' דעבר משום בת בנו שהיא כו' כצ"ל:
ד"ה שלשתן שם א' כו' הילכך אין חילוק חטאות ביניהם. הס"ד:
תוספות ד"ה נשאת לאחיו כו' וא"כ ליכא איסור ממזרות ר"ל אחיו כמו כן ממזר ועוי"ל דאיסור חמור חל כו' כצ"ל וכן מצאתי שהעתיק בתוי"ט:
ד"ה אשת אחיו כו' היינו מעיריות אבל כרת איכא כצ"ל: ועיין בתוס' ריש משנה קמייתא דיבמות:

דף טו.

הגהות

גמ' אמר ר"ע שאלתי כו' (מיימוני פ"ד מה' שגגות)
אבל שמענו הבא על ה' נשים (שם פ"ח)
על אחותו שהיא אחות אביו כו' כצ"ל:
ת"ר בא עליה וחזר כו' (שם פ"ה)
אמר רבה טעמא דר"א התם כו' היכי משכחת לה דמיפטר כגון שקצר כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה ואח"כ שחט כו' ואת בנו שלישית שנייה בנו ואותו דבנו שנייה ואותו כו' כצ"ל נ"ל:
ד"ה בבא על כו' בהעלם א' הס"ד:
ד"ה הואיל והוא כו' ה' ביאות בערוה א' בהעלם כו' כצ"ל:

ד"ה ואית ספרים כו' בהו הוא אלא בהעלם א' כו' כצ"ל:
ד"ה קצר כגרוגרת כו' מה לי א"ר אליעזר הד"א והס"ד:
ד"ה שתי ביאות כו':
ד"ה מהו שיטמא כו' מטמא כנבילה. הס"ד:
תוספות ד"ה ערות אחותו כו' כרת דכתיב באחותו כו' (ע"ל ד ב' ע"ב) דמצרכי רבנן להכי ומייתי לדר' יצחק כו' כצ"ל:

דף טו:

חדושים

גמ' אמר ר"י שמעתי באוכל מזבח א' בה' תמחויין בהעלם אחד שהוא חייב כו' משום מעילה. כצ"ל. (מיימוני פ"ט מה' שגגות) ופסק שם דין ט' כר' יהושע דבמעילה חייב עכאו"א בתמחויין וכסברת רע"ק ע"ש והרב בעל תוי"ט לא ראה מ"ש הרמב"ם בה' שגגות וכתב למה לא פסק הרב כר"י לענין מעילה ותמה עליו ונעלם ממנו דבה' שגגות פסק הרב להדיא כן. וק"ל:
תאמר בנותר שאין בו א' מאלו. ופסק הרמב"ם (פ"ו מה' שגגות) כרע"ק ודלא כר"י ותמחויין אינן מחלקין. ונ"ל דטעמו דהא בגמ' כשרצה לאוקמי רישא דברייתא כר"י וש"מ קיבלה מיני' לענין נותר מה' זבחים ובאותה ברייתא ברישא תני בה' תמחויין מזבח א' אינו חייב אלא חטאת א' ש"מ דהדר בו וס"ל דתמחויין אינן מחלקין. ואף דבגמ' דחי דלא אתיא כר"י לא מטעם זה דחי לה. וזה ברור ודלא כמ"ש בכ"מ ובתוי"ט. ודו"ק:

הגהות

גמ' תנן התם המוחק את הכרישה כו' (מיימוני פי"ג מה' טומאת אוכלין).
ממנו הוכשרו והתנן כו'. כצ"ל:
זב וטמא מת כו' (שם פי"ב)
אעפ"י שסוחטים מצד העליון לצד כו' והשאר נמחק וכ"ה בתוספתא דכריתות (דף תשע"ה) ע"ש:
יצאו מכולם הרי מכשירין אמר רב יוסף כו' והשאר מוחק רש"י:
ועוד שאלו ר"ע השוחט ה' זבחים כו' (מיימוני פ"ו מה' שגגות)
אמר ר"ש לא כך כו' אלא באוכל נותר מה' זבחים בהעלם א' מהו כו' כצ"ל.
אמר ר"ש לא כך שאלו אלא באוכל נותר מה' זבחים כו' מביא אשם תלוי על כל א' וא' מה' זבחים בהעלם א' חייב ר"י בר יהודא אמר כו' כצ"ל:

כללו של דבר כו' לזה כיוונו התוס' לקמן (דף י"ח ע"א) בד"ה והתניא כו':
רש"י ד"ה מוכי שחין כו' נופלין. הס"ד:
ד"ה וחותכו כו' באבר המדולדל. הס"ד:
ד"ה ק"ו מפרש בגמ' אדם שמטמא מחיים כו' מחיים ואפ"ה לא מטמא אבר המדולדל ק"ו בהמה שאינה מקבלת טומאה מחיים כו' כנ"ל כצ"ל:
ד"ה הסוחט כו' באלונטות הס"ד:
ד"ה משקין שבתוכו כו' ובלועין הן. הס"ד:
ד"ה והיוצאים הימנו הרי הן כו' על הזרעים. הד"א והס"ד:
ד"ה זב או טמא מת שהיו כו' כצ"ל:
ד"ה צירף את כו' ולקמן בפ' ספק כו' (י"ח ע"ב)
ד"ה בה' העלמות כו' דהעלמות מחלקים. הס"ד:
ד"ה מה' זבחים כו' דמתני' דר"ש. הס"ד:
ד"ה אבל כו':
תוספות ד"ה המוחק כו' ופי' הקונטרס וסחט בשערו כו' כצ"ל:
ד"ה מצד העליון כו' דהוי שלא לרצון כו' כצ"ל:

דף טז.

הגהות

גמ' ה' דברים בעולה כו' כצ"ל:
אמר ר"ע שאלתי כו' (מיימוני פ"ו מה' שגגות)
ומה נדה כו' (פ"ה מה' שגגות)
בקטנות שאע"פ כו' כגופן דמיין ואי לא כו' ושגגות שבת וזדון מלאכות הוא דבעי כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה ואילו על כו' גבי מעילה הס"ד:
ד"ה וקתני בחמש כו' זבחים לא וש"מ כו' ר' יהושע הד"א והס"ד:
ד"ה ה' דברים כו' שאינן כליל הס"ד:
ד"ה בכתף כו' מן הכתף הס"ד:
ד"ה חמש מיני קדירה כו' וכזה עצמו. הס"ד:
ד"ה בהמה כשבת כו' להשיב כלום ולמ"ד כו' הד"א:
ד"ה אי קבעי כו' מי אמרינן כו' או לא דאמרינן כו' כצ"ל:
ד"ה ושבתות היכי כו' בכמה שבתות. הס"ד:

ד"ה בשגגת שבת כו' מלאכות פשיטא ליה כו' הד"א:
ד"ה וזדון שבת כו' שבת ושגגת כו' (כצ"ל) והכי קמיבעיא כו' שהיא הנה זדון שבת ושגגת מלאכות. הס"ד:
ד"ה או לאו כו':
ד"ה או דילמא בשגגת שבת כו' שהיא א' שהעושה כו':
תוספות ד"ה אפי' תימא ר"ע היא וה' זבחים בהעלם א' כו' אלא ר' יהושע. הס"ד וכצ"ל:
ד"ה בכתף כו':
ד"ה בה' מינים כו' וטיגון וצלי קדר וכבוש וה' מיני טעמים כו' כצ"ל:

דף טז:

חדושים

גמ' רב חסדא אמר זדון כו' וכ"פ הרמב"ם פ"ו שם וטעמו נ"ל משום דשמואל ור"א בר אהבה כוותי' ס"ל לקמן. וק"ל:
אפי' ר"ע אומר דשבתות כגופן הא דתניא פטור בזדון שבת ושגגת מלאכות דשבתות כגופין דמיין והא דתניא חייב כו' וזדון מלאכות קסבר אין ידיעה לחצי שיעור כצ"ל נ"ל ומ"ש בספרים דשבתות כגופין דמיין דקסבר כו' יש למחוק ודו"ק:

הגהות

ואלו חייב על כל אב מלאכה כו' לא קתני כו' וש"מ שגגת שבת כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה חייב על כו' שגגת שבת ואינו חייב כו' קדייק ואזיל דלית ליה כו' כגופין דמיין וטעמא כו' (הד"א) ידיעה לחלק. הס"ד:
ד"ה היודע כו':
ד"ה ואילו חייב כו' אלא אחת. הס"ד:
ד"ה מעין מלאכה אחת אינו כו' וזדון מלאכות פשיטא ליה כו' (הד"א) שבת ושבת. הס"ד:
ד"ה ותרווייהו כו' כל שבת וולדי כו' הד"א:
ד"ה א"ל אביי כו' כל שבת. הס"ד:
ד"ה וקביל מיניה כו' כזה כן זה. הס"ד:
ד"ה ולא קביל כו' אחת כו' בין אביי כו' תרתי ולאביי כו' אלא חדא ועוד כו' הד"א:
ד"ה רב חסדא כו' מלאכות היודע שהוא כו' בשבתות הרבה הד"א והס"ד:
ד"ה וקביל מיניה כו' טעמא כו' מציעתא כו' שבת כו' הד"א והס"ד:
ד"ה מנא לן כו' כצ"ל:
תוספות ד"ה אמר רבא מסתברא כו' דשבתות כו' כצ"ל:

ד"ה רב חסדא כו' אבל לא מק"ו (מנדה שבמתניתין) דהא כו' ר"ע על הק"ו אלא מקבלה כו' כצ"ל והשאר נמחק נ"ל:

ד"ה אמר ר"ח דילמא ידיעה כי ההיא כו' כצ"ל נ"ל:

ד"ה ותניא אחריתי כו' גבי זדון שבת ושגגת מלאכות הו"ל כעושה כו' (והשאר נמחק) שפטור מכלום. הס"ד:

דף יז.

חדושים

גמ' דר"ג כת"ק כו' כוונתם בזה דר"ג ס"ל דהעלמות אינן מחלקות וכן רשויות אלא שבתות דוקא מחלקות ור"א סבר דרשויות נמי מחלקות והעלמות ס"ל דאינן מחלקות ואפי' שבתות כדלעיל ולפי"ז הלשון אינו מדוקדק דהאיך קאמר ר"ג כת"ק דלת"ק העלמות מחלקות ופטור ואיהו סבר בשתי העלמות חייב. ובזה יתבאר לך כוונת הגהתי שהגהתי לעיל בדברי התוס' והדבור הנ"ל שייך לכאן ודו"ק נ"ל:

סליק פירקא.

הגהות

גמ' אמר לך רבא ר"ג ס"ל כרבי כו' כצ"ל:

אמר רבא מכלל דפליג בחדא דתניא כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה אלא אי אמרת כו' דפליגי במקצת. הס"ד:

ד"ה ר"א מחייב כו' וזדון מלאכות הא כו"ע כו' הד"א:

ד"ה אלא באחת כו' ור' אלעזר וה"ק כו' על האריג אפ"ה כו' חצי שיעור אבל באורג כו' דפליג עליה באין ידיעה כו' בכותב לחצאין הד"א והס"ד:

ד"ה על הבהמה כו' על אחת. הס"ד:

תוספות ד"ה ר"ג כת"ק וקשה דמאי קאמר כת"ק דלר"ג העלמות אינן כו' בשתי העלמות פטור והס"ד. ותבין ע"פ מה שאכתוב בגמ' לקמן:

ד"ה אמר לו כו' אלא שלא שמע מרבותיו נדה רק בהמה כו' כצ"ל נ"ל:

סליק פירקא.

פרק ספק אכל.

(מיימוני פ"ה מה' שגגות).

רש"י ד"ה ואפי' אכל כו' אכל חלב כו' הד"א:

דף יז:

חדושים

פרק ספק אכל.

גמ' איתמר רב אסי כו' חייא בר רב אמר חתיכה (בב') [ברכת הזבח: מב'] חתיכות שנינו וכ"פ הרמב"ם שם דין ג' וכטעם דר"נ דלקמן דבעינן דמיקבע איסורא וכ"מ לשם וז"ל וכן כל הבא על א"א שע"א אומר שמת בעלה וע"א אומר לא מת בעלה חייב באשם תלוי כו' שהרי נקבע האיסור כו' וטעמו שפסק כר"נ במקום ר"ז ורבה מדפריך ביבמות על ההוא דאמר ל"ש אלא שנשאה בע"א הבא עלי' באשם תלוי קאי וכן בפ"ב דכתובות מהא דשנים אומרים מת כו' הבא עלי' באשם תלוי קאי וכו' אף דהוא חתיכה א' אלא ודאי מוכח כיון דאיקבע איסורא הוי כב' חתיכות ומדסתמא דתלמודא ס"ל כן ש"מ דטעם זה הוא עיקר (וכו') [ברכת הזבח: וכר'] דלקמן וכ"כ התוס' שם וכאן להדיא לחד תירוצא והוא עיקר להלכתא ועוד נ"ל ראי' ברורה לפסק הרב מהא דאיתא במתני' לקמן (כ"ג ע"א) דת"ק (ור"ג) [ברכת הזבח: ור"י] כולהו ס"ל אכל א' את הראשונה ובא א' ואכל את השניה שניהם מביאים אשם תלוי וזה מבואר כר"נ ודלא כרש"י דס"ל דלא בעינן חתיכה אחת כו' דליתא דא"כ איך יתרצו האמוראים שבכאן משנה זו אלא ע"כ כמ"ש. ומעתה יש לתמוה אהרב בעל כ"מ שהניח דברי הרמב"ם בצ"ע למה פסק כר"נ נגד ר"ז ורבה. והדברים פשוטים ומוכרחים כמ"ש ודו"ק נ"ל:

תוספות ד"ה מדסיפא בשתי כו' ומ"מ האי זית אכל כו' (אלא שאינו יודע אם חלב הוא או לא ובאמת לא נמצא זה לקמן ומסברא קאמרי התוס' דלא איקבע איסורא כיון שאינו יודע בודאי שיש איסור זית חלב בתוכו ומ"ש ואפי' אכל כו' קאי לפרושי מתני' וק"ל):

בא"ד רק מעט ופעל מלאכה רב ממנה א"כ כו' כצ"ל:

הגהות

גמ' אין בו שומן כו' כצ"ל:

אכל חלב וחלב בהעלם א' (מיימוני שם)

ספק בן ט' כו' הכל ברמב"ם שם:

א"ר זירא מ"ט דרב כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה אכל א' כו' מספק מזיד הוא ופטור (ר"ל דלא שב מידיעתו הוא וכמ"ש התוס'):

ד"ה שגג בא' מהן כו' ואם נודע כו' מביא חטאת. הס"ד:

ד"ה חתיכה כו' בסיפא חלב ושומן כו' הד"א:

ד"ה וחייבים באשם כו' אחת היא. הס"ד:

ד"ה לרבא ליכא כו' ב' זיתים לפחות כו' כצ"ל:
תוספות ד"ה אמר רב יהודא כו' מב' חתיכות אבל קשה דרב אדרב כו' אמר רבה כו' (כצ"ל) ועוי"ל דפריך כו' (כבר כתבתי דתירוץ זה הוא עיקר וכפסק הרמב"ם וק"ל) שהיתה אשת איש הס"ד:
ד"ה ותני עלה חייבים כו' והתם פ' כל היד כו' (ועיי"ש בתוס' תירץ קצת קושיא זו) ועוד ק"ק אמאי לא קאמר מהא ומביאין אשם תלוי כו' (ר"ל בהוריות ד' ז' ע"ב במשנה):

דף יח.

חדושים

גמ' דתניא השוחט אשם תלוי כו' וחכמים פוטרין (מיימוני פי"ח מה' מעה"ק) והר"א ז"ל השיגו ואשתמיטתי' להר"א ברייתא זו מבוארת כהרמב"ם וכ"כ הכ"מ:
תוספות ד"ה וחכמים פוטרין כו' דא"כ הקדש גמור כו' אלא חכמים היינו כר"מ (וס"ל דתצא ותרעה בעדר. ק"ל):
ד"ה באנו למחלוקת כו' דר"א ס"ל יש אם למסורת (ושרי לי' להביא אפי' אחתיכה אחת מטעם מתנדב כו' וקרינן מצות. ק"ל): גבי בבגדו בה וא"כ ליתני אכלה חובה דמצות כתיב (ר"ל דהוקשה להם למה להו טעמא דמתנדב כו' בלא זה הטעם יכול להביא ולהתנות כיון דס"ל דיש אם למסורת אם אכלה הוי חובה. וק"ל) לא אכלה כו' ע"כ לא אייתי הכא מה"ט כו' מטעם שפי' לעיל. כצ"ל. ר"ל מטעם דר"נ בשם רבה בר אבוה דבעי' שיהא נקבע איסורא וא"כ בעינן לר"מ טעם דמתנדב כו' ומביא אפי' בחתיכה אחת מה"ט כנ"ל ודו"ק:

הגהות

גמ' אמר רבה בר אבוה כו':
תנו רבנן היו לפניו ב' חתיכות כו' (מיימוני פ"ח מה' שגגות):
רש"י ד"ה אמר רבא כו' אליעזר מחייב (ונמחק (שם) [ברכת הזבח: תיבת] נחמן) הס"ד וכצ"ל:
ד"ה אמר רב אשי כו' אלא אומר כו' המתן עד למחר כו' בתרא חייבי כו' הד"א וכצ"ל:
ד"ה וכן אם אכל כו' מב' חתיכות הס"ד:
ד"ה פטור כו' ב' חתיכות. הס"ד:
ד"ה ואת כו' שספק הוא. הס"ד:
תוספות ד"ה השוחט כו' לו ספיקו כו' דהוא יוצא לחולין כו' כצ"ל:

דף יח:

הגהות

גמ' ת"ר אכל ספק כו' (מיימוני פ"ו ופ"ח מה' שגגות)

א"ר זירא כאן שנה רבי:

א"ל רבב"ח תרדא כו'.

וכן אמר ר"ל כאן שנה ר' ידיעות ספק כו' ר"י אמר אין כו' בשלמא לר"י היינו דקא כו' כצ"ל:

דתניא שני שבילים כו' (מיימוני פי"א מה' שגגות)

ולא נכנס בשני ונכנס חייב הלך בראשון ונכנס והזה וטבל והלך בשני ונכנס חייב ר' כו' כצ"ל והשאר הוא יתר וצריך למוחקו:

רש"י ד"ה ואתני כו' חלב מספיקא כו' ויביא חטאת ואי לא ליהוי נדבה כצ"ל:

ד"ה ונודע לו כו' הוי העלם א' כצ"ל:

ד"ה כך מביא כו' כל אחת כל זמן כו' הד"א:

ד"ה אלא מעתה כו' בהעלם א' הס"ד:

ד"ה דילמא הא כו' יוהכ"פ מכפר והוא דמתיידע כו' כצ"ל:

ד"ה היינו דתלי כו' לאשמות ומביא אשם כו' הד"א:

ד"ה א' טמא כו' ואיזה טהור. הס"ד:

ד"ה ולא כו' למקדש. הס"ד:

תוספות ד"ה והתניא כו' דר"י קאמר לה לעיל כו' (ר"ל ד' ט"ו ע"ב) ה"פ כל כו' וגם לר"ג ה"פ כל כו' כצ"ל:

ד"ה אלא מעתה כו' דלפני יוהכ"פ כיפר יוהכ"פ במקום אשם כו' כצ"ל והשאר יש למחוק:

דף יט.

חדושים

גמ' ור"ש סבר מקצת ידיעה כו' משמע דר"ש בן יהודא ס"ל דבעי ידיעה ודאית ולעיל אמר ר"ל ידיעות ספק מחלקות ומשמע דרשב"י לא פליג ארבי אלא באשם דאין חייב אלא אחת אבל בחטאת ס"ל דידיעות ספק מחלקות ואין לחלק בין ידיעה דמקדש דק"ל דבעינן ידיעה גמורה א"כ גם דר"ל אדר"ל לא קשיא. אח"ז מצאתי שהתוס' הרגישו בזה בשבועות (י"ט ע"ב ע"ש):

הגהות

גמ' אמר מר הלך בראשון ונכנס והזה וטבל כו' סד"א מקרא לית ליה מגמרא אית ליה כו' כצ"ל:

חלב ונותר לפניו כו' (מיימוני פ"ב מה' שגגות)

או על העושה ואין יודע מעין איזו כו' (מיימוני פ"ח מה' שגגות):

לא נחלקו על דבר שהוא משם כו' (גז"ש פ"ב)

אמר ר' יהודא אפי' נתכוין כו' ור' יהושע פוטר אמר ר"ש תמיהני אם פטר כו' ה"ג הרע"ב במשניות:

רש"י ד"ה ר"ש כו' העלם בינתיים ותנא כו' טעמיה לקמן הד"א והס"ד:

ד"ה ואפי' כו' בתמיה והא כו' בכניסה אחריתי כו' הד"א והס"ד:

ד"ה שכח שהלך כו' ידיעה בתחלה אבל בבתרייתא כו' הד"א:

ד"ה ר' ישמעאל כו' דשבועות. הס"ד:

ד"ה וקשיא כו' דאמאי לא כו' כצ"ל:

ד"ה ונעלם כו' להך דרשא אלמא כו' דידיעת טומאה דבעי בתחלה כו' כצ"ל:

ד"ה ור' יהושע כו' בגמ' אשר חטא כו' הד"א:

ד"ה על מה כו' את זו רבה דכתיב כו' (הד"א) במה חטא ולר"א כיון כו' נודע לו שחטא סגי כו' כצ"ל והד"א:

ד"ה מיבעי ליה פרט כו' ועשה אחרת ואי קשיא כו' (והשאר יש למחוק) אבל לר' יהושע דדריש אשר כו' אסרה תורה כצ"ל והס"ד נ"ל:

תוספות ד"ה אדמוקמית כו' ומטעם ידיעת בית רבו כו' דהו"ל ידיעת בית רבו כו' לוקמה כר' ובידיעת מקצת (ואפי' כמ"ד דבעי ידיעה גמורה ק"ל) כו' שמה ידיעה. הס"ד:

ד"ה הא מתני' כו' מכלל(י) שידע כבר. הס"ד ועיין עוד בתוס' דשבועות בזה:

דף יט:

חדושים

גמ' מתעסק דמאי אי דחלבים ועריות חייב דאר"נ א"ש המתעסק בחלבים ועריות חייב שכן נהנה כצ"ל. (וכך מוכח מרש"י ובתוס' שבת (ע"ב:) וכ"ה בסנהדרין (ס"ב ע"ב) ובילקוט ויקרא דף קכ"ו ע"ג).

אלא מתעסק בשבת פטור מ"ט כו' כצ"ל לפירש"י וכ"ה שם בילקוט והוא תירוצא דר"א ס"ל בה פרט למתעסק בשבת דפטור ולא ס"ל הטעם דר"נ משום מלאכת מחשבת כו' אלא משום בה. אבל לפי התוס' ושיטתם כאן ובשבת פ' כלל גדול והוא נראה עיקר

דמלשון קושיא הוא ואי למתעסק בשבת אתיא בה ל"ל הלא הוא פטור מטעם מלאכת מחשבת ומשני דאיירי כגון שכיון לרבא לחתוך התלוש וחתכה ונמצא שהי' מחוברת ונתקיימה מחשבתו להא מיהא אלא דסבור שהי' תלושה ולאביי כיון להגביה ולא נוכל לפטרו מטעם מלאכת מחשבת כיון דנתקיימה מחשבתו בהא ולכך צריך בה לפוטרה גם בזה ודו"ק. (ועיין בשבת (ע"ב:) ד"ה נתכוין כו' ובסנהדרין שם משמע שהיו גורסים ג"כ אלא דחקו ליישב עפ"י שיטתם ואין צורך למ"ש לפענ"ד. ודו"ק):

הגהות

גמ' אמר רב יוסף ר' יוסי אליבא כו' כצ"ל:

אמר ר"נ כו' המתעסק בחלבים כו' (מיימוני פ"ב מה' שגגות)

דלאו מצוה אפי' כו':

רש"י ד"ה מתעסק כו' החלב ואכלו א"נ כו' הד"א:

ד"ה אלא מתעסק כו' למיפטריה מתעסק כו' הד"א:

ד"ה מלאכה כו' זו עצמה. הס"ד:

ד"ה ולר' יוסי כו' הוא ואמאי קאמר כו' הד"א:

ד"ה תינוקות כו' שנולד בשבת. הס"ד:

ד"ה מקלקל כו' כל המקלקלין כו' כצ"ל:

ד"ה אבל בחד כו' מינא אפי' כו' אע"ג דאביי ורבא כו' כצ"ל (והתוס' לא פירשו כן):

ד"ה והא בתראי כו' כוותיה דמתעסק פטור והכא כו' אותה ליקט כו' שלענבים היה צריך כו' הד"א וכצ"ל:

תוספות ד"ה לשון התוס'. דאיתמר נתכוין כו' ועלה בידו מחובר אותו כו' כצ"ל:

ד"ה הכא במאי עסקינן כו' מינא חייב דכוותיה כו' מחשבת בנתכוין לחתוך כו' כצ"ל:

דף כ.

הגהות

גמ' ור' יהושע פוטר ול"ש בשני שמות פליגי כו' להדליק את זו והדליק את זו פטור להדליק כו' ולכבות ולהבעיר מ"ט כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה מאן ניהו כו' ואי ר"ש כו' את זה ר' יהודא (כצ"ל והד"א) אתא לאשמעינן. הס"ד:

ד"ה אלא לאו כו' דשמעיה ר"י כו' (כצ"ל) ואתא איהו כו' א' חייב ותמה כו' א"כ למה נאמר בה כו' הד"א וכצ"ל:

ד"ה ור' יהודא כו' מין א' (תוספות) מה כו' כצ"ל:

ד"ה אם בנשימה א' [ברכת הזבח: כו'] והי מאוחר. הס"ד:

ד"ה לא איתעביד כו' דאיכא למימר כו' כצ"ל:
ד"ה החותה כו' הגחלים. הס"ד:
ד"ה מכבה כו' מחמת המשא כו' כצ"ל:
ד"ה מקלקל כו' חובל ומבעיר כו' כצ"ל:
תוספות ד"ה היינו ר"ש כו' צ"ל דה"פ כו' כצ"ל:
ד"ה אלא לאו כו' דר' יהודא מחייב טפי כו' שהוא משם כו' כצ"ל:

דף כ:

חדושים

תוספות ד"ה כגון שנתכוין כו' ולא נפח כו' ומשאין הפחמין כו'. הלשון מגומגם ור"ל וכשהפחמים נשרפים ונעשים אפר זוהי קלקולן:
ד"ה סבירא לי' כו' לפימ"ש ר"י פ"ק (והביאו התוס' בשבת (מ"א ע"ב) ד"ה מיחכו כו' ע"ש) דמלאכה שאצל"ג ור"י ור"ש כו' דדשא"מ לא נצרכה (כצ"ל או צ"ל לאו דוקא) (ובפ' כירה דבריהם מבוארים יותר) בפ' הבונה דקאמר אפי' תימא בארעא שאינו אגם דלא מתכוין כו' דניחא לי' ולכך משני דעביד כו' דלא ניחא לי' שרי מההיא כו' א"נ דא"צ לגופה כו' שמתקנה שרי. כצ"ל וכך פי' התוס' פ' הבונה עיי"ש:
סליק פירקא.
פרק דם שחיטה.
תוספות ד"ה אכל דם כו' ומ"מ נוכל לפרש איסור כו' ל' זה הוי כמו ומיהו כלומר דמאיסור והיתר יש לדחות הראיה. וק"ל:
ד"ה דם הקזה כו' וה"ה דבדם שחיטה כו' בעינן שהנשמה יוצאה כו' עכ"ל ולקמן בס"ד אכתוב דדעת הרמב"ם אינו כן אלא דחייב כרת כל זמן שהוא מאדים מטעם שאכתוב לקמן ודווקא (בדעם) [ברכת הזבח: בדם] הקזה ס"ל כדעת ר' יוחנן ולקמן אאריך קצת בזה:
ד"ה שיש בהן כו' סגי דאוציא דם מהלכי שתים שאין בה טומאה כו' ובטעם זה לחוד סגי להוציא כו' וה"ה בטעם של איסור והיתר לחוד סגי. וק"ל:

הגהות

גמ' ת"ר החותה גחלים כו' (גז"ש במיימוני):
רש"י ד"ה להקדים כו' וכיבה בחתייה כו' תחלה למיפטריה בולא כו' הד"א:
ד"ה שאינה צריכה כו' בחתייתן ומ"מ יודע כו' הד"א:
סליק פירקא

פרק דם שחיטה.
(מיימוני פ"ו מה' מאכלות אסורות).
אף כל שיש בהן טומאה קלה אוציא דם מהלכי שתים שיש בהם טומאה חמורה ולא טומאה קלה אוציא דם שרצים כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה טומאה חמורה כו' בהן איסור קודם כו' הד"א:
תוספות ד"ה אוציא דם כו' דמטמא במגע כו' כצ"ל:

דף כא.

חדושים
גמ' ורמינהו החותך מן האדם כו' צריך מחשבה והכשר וקשיא כו' כצ"ל (מיימוני פ"ג מה' טומאת אוכלין) ועיין שם דגרס כגי' ספרים שלפנינו ואין צריך הכשר ועי' בכ"מ שמיישב השגת הר"א ואיני מבין דבריו דלמה לא יצטרך לכלב הכשר ולאדם מצריך ובחתיכה הוי איפכא דלאדם אין צריך מחשבה ולכלב בעי מחשבה
והדברים אלו מרפסין איגרי לכן דברי רש"י (וגו') [ברכת הזבח: וגי'] נראין יותר וצ"ע ודו"ק:
תוספות ד"ה אוציא דם כו' תימה כו' דלא מיירי הכל בחד צד כו' ודם ביצים כו' כצ"ל.
ונראה דדבריהם נכללים בקושיא דלעיל שהקשו בשם הרב וכפל הוא ק"ל:
ד"ה כוי כו' דא"כ לא צריך קרא לאסור חלבו. דע"כ מספק הייתי מוכרח לאוסרו אלא לא בהמה ולא חיה הוא. ק"ל:
ד"ה כגון דאיכא כו' נבלת בהמה דומיא דנבילת עוף כלומר דצריך מחשבה כו' כצ"ל (ור"ל ואלו הי' כזית נבילה לא הוי צריך מחשבה כיון דמטמא טומאה חמורה. וק"ל:

הגהות
גמ' האי תנא דבי ר"י כללי ופרטי דרשינן כו' כצ"ל:
אמר מר אוציא כו' שתים שיש בהן כו' כצ"ל:
אלא לכדתנן נבילת בהמה טמאה בכל מקום נבילת עוף טהור בכפרים כו' כצ"ל. ול"ג והחלב. רש"י:
רש"י ד"ה אוציא דם כו' לטמא בגדים. הס"ד:
ד"ה אף עוף כו' טהורין לא. הס"ד:
ד"ה הכא ל"ג כו' והרוטב עולשין כו' הד"א:
ד"ה נבלת בהמה כו' שהעם מרובים אינן כו' טומאה חמורה וחלב כו' בדם שחיטה הד"א והס"ד:

ד"ה והא כו' טומאת נבילות. הס"ד:
ד"ה בפחות כו' מצטרף לבהדי כו' כצ"ל:

דף כא:

חדושים

גמ' לאפוקי מת כו' משום דבטלה כו' וז"ל הרמב"ם שם דין י"ז פחות מכזית מת שהשלים עליו כביצה משאר אוכלים הכל צריך מחשבה דבטל כו' והשיג עליו הר"א ז"ל מגמ' דכריתות נראה שאפי' חשב עליו אינו משלים דבטלה כו'. וכתב הכ"מ ואני אומר שאין זה מוכרח ויש מקום לפי' רבינו. עכ"ל. ויש לתמוה מה מקום מצא דהא לדבריו ע"כ יש לו טומאה קלה ואנן אמרינן אוציא דם מהלכי שתים שאין בהם טומאה קלה כו'. ולענ"ד נראה שאין מקום לפירושו. ודו"ק:
רש"י ד"ה אמר מר כו' דהא עוף נמי כו' (אלא כמ"ש רש"י לעיל דאינו מטמא אדם לטמא בגדים וק"ל):
בא"ד טומאה חמורה. הס"ד:
תוספות ד"ה דכוותה גבי דם כו' ודכוותה דם שעל הדג דמותר אפי' פי' כו' משום שהוא נודע כו'. (ור"ל או דמה יש לחלק באופן זה דדם שבין השינים שרי מטעם דנודע שבא משם וה"ה בדם שזב מאצבע ורואים שבא מאצבע שרי אבל בדם דגים במכונס איכא מראית עין ואסור וק"ל) ותי' ר' ברוך כו' מי אסור פי' אי אמרת בשלמא דדם דגים שרי כו' ומשני אלא כו' קשקשין כו' וניחא כו' כצ"ל ור"ל והרבותא בדגים הוא ההיתר במכונס משא"כ באדם לא אשכחן היתר במכונס ודוק כי דברי הרב המה חריפים ונכונים:
ד"ה כי קתני כו' ולא גרסי' כי כו' וי"ל דאיכא לאוקמי בלב עוף אבל ברייתא ליכא לאוקמי בעוף שהרי קתני הרי אלו בל"ת כצ"ל. ור"ל ובעוף אינו עובר ואינו לוקה כמ"ש לעיל. וק"ל:

הגהות

גמ' דטומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת אמר מר יצא דם דגים כו' והשאר מוחק רש"י:
אמר רב דם שרצים כו' (מיימוני פ"ב מה' מ"א)
דם דגים שכנסו כו' (מיימוני פ"ו מה' מאכלות אסורות):
רש"י ד"ה לאפוקי מת כו' לעיל יצאו מהלכי כו' הד"א:
ד"ה א"ה כו' טומאה חמורה הכשר נמי ניבעי הס"ד:
ד"ה לאפוקי כו' לעיל מהלכי כו' בבצק טומאה כו' כצ"ל:

ד"ה חיה ועוף כו' הפרה א' השור כו' כיו"ב הד"א הס"ד:
ד"ה דם שעל כו' ואינו חושש ולא ככונסו דמי כצ"ל והס"ד:
ד"ה דאין בו בדם כו' כצ"ל:
ד"ה מצות פרוש כו' אפי' מצות פרישה בעלמא כצ"ל:
תוספות ד"ה רב חנניא כו' דדוחק הוא לומר כו' דה"נ מצי למימר עתה כיון דאי לא מחופה כו' ולא רצה לתרץ כדר' חייא אלא משני השתא נמי כו' וטומאה קלה בתרי דוכתי טומאה חמורה כו' במשא וקלה במגע והא כו' כצ"ל נ"ל ודו"ק:
בד"ה דכוותה גבי דם כו' רק בכינסו ובלא קשקשין. הס"ד:
ד"ה מיתיבי כו' אבל כרת ליכא. הס"ד:
ד"ה לא קרעו כו':

דף כב.

חדושים

גמ' איתמר איזו דם הקזה כו' (מיימוני פ"ו מה' מאכלות אסורות) ודע שהרמב"ם פסק כר"י בדם הקזה ובדם שחיטה פסק כין שמאדים ולענין הכשר (בפ"י מה' טומאת אוכלין) פסק דדם קילוח אינו מכשיר בשחוטה כ"א דם השותת דבקילוח הבהמה עדיין הוא בחיים. וכתב הרב בתוי"ט וז"ל ובתוס' פ"ב דחולין (דף ל"ו) מסקי דלהכשר דם חללים בעינן דהיינו לאחר שכבר חלל ומת ולדם שחיטה איפכא דלאחר שמתו לא. ע"כ. ובהכי מיתרצא הא דפסק הרמב"ם בהכשר דדם קילוח לא אבל במאי דפסק בדם שחיטה כר"ל בהקזה ובהקזה גופי' פסק כר"י זה נ"ל שצריך לפנים ונפלאתי ממפרשיו שלא העירו בזה עכ"ל. וע"ש. ועתה אברר לך המעיין שגגת הרב הנ"ל בהבנת דברי התוס' דטעה טעות גדול גם דברי הרמב"ם א"צ לפנים ולא לפני ולפנים. ואבאר בקצרה. דוק בדברי התוס' שבכאן ובחולין (דף ל"ה ע"ב) בד"ה דם המת כו' דלענין הכשר בדם אדם כשהוא נעשה חלל אינו מכשיר אלא כשנעשה כבר חלל ומת ולא בדם קילוח שאינו נקרא חלל שהוא חי עדיין דאלו בבהמה שנעשה חללה לא מכשר אפי' לרבנן דר"ש דלא שייך בה חללים אלא דם שחיטה מכשיר בה מכח קרא דעל הארץ תשפכנו כמים ולא דם מיתה ולא דם מגפתה ואפי' בשחיטה אינו מכשיר אלא שהנפש יוצאה בו והוא דם קילוח דווקא הפך מאדם אבל דם התמצית אינו מטמא. דוק בדברי התוס' שם וכאן ותראה מבואר וכ"ה בר"ש סוף מס' מכשירין להדיא ע"ש. ומעתה לא דק הרב הנ"ל ולא שת לבו לזה והרכיב דברי התוס' עם הרמב"ם והשוה דם האדם ובהמה לדעת התוס'. וכבר נתבאר דלא דק

אכן שיטת הרמב"ם ז"ל הוא כפירש"י דחולין דס"ל דתנא דר"י ודם חללים כו' קאי גם אבהמה שחוטה דאינו מכשיר בה דם קילוח ומתה וחללה לעולם אינה מכשרת והא דפסק לענין כרת דחייב אאדום היינו דס"ל דר"י לא פליג אר"ל אלא בדם הקזה שהנשמה יוצאה בה אבל בדם שחיטה ס"ל דחייב כרת משעה שמאדים ודלא כמ"ש התוס' במתני' מדתני רישא אכל דם שחיטה בסתם ובהקזה קאמר דם שהנשמה כו' וטעמו דבכרת כתיב כי הדם הוא בנפש יכפר ובכפרה קיי"ל דקרי דם כשהוא מאדים דהכי אמרינן להדיא בחולין (פ"ז ע"ב) אמר ר' יהודא אמר שמואל דם כ"ז שמאדים מכפר כו' וא"כ כיון דדם הוא בכפרה גם כרת הוא חייב ועוד להדיא אמר התם ר"י מדיפתי אמר ענוש כרת ע"ש ותראה שדברים אמיתיים הם ונכונים הם ומטעם זה לא העיר עליו הר"א ז"ל ומפרשיו. ודו"ק היטב בתוס' דכאן ודחולין:

דאיתמר הקיז דם לבהמה כו' (מיימוני פ"ז מה' שגגות) ובשני העלמות מיירי דאי בהעלם א' ודאי אינו חייב אלא אחת וכ"כ התוס' ודברי הרמב"ם שם צ"ע אם לא שנדחק ליישב לשונו בהעלם א' אכל כוס קאי ור"ל בב' העלמות. והוא דוחק:

תוספות ד"ה דם חללים כו' מתה מקודם לכן מכשיר פרט כו'. ומשמע לפי סוגיא דשמעתא דגבי אדם ובהמה אין דינן שוה דגבי אדם כו' נשמה מכשיר (דקרא דדם חללים קאי אאדם וזה דלא כהבנת התוי"ט וכמש"ל) דאפי' בחולין לא מכשיר ולא דם מיתה ולא דם מגפתה רק דם שחיטה מדמצינו מתשפכנו כמים כצ"ל ודו"ק במש"ל:

הגהות

גמ' כי קתני כו' דם דיליה כי קאמר כו':

ר"ע מחייב על ספק מעילה כו' (מיימוני פ"א מה' מעילה ופ"ט מה' שגגות):

רש"י ד"ה חלב מהלכי שתים כו' כצ"ל:

ד"ה מטיפה המשחרת כו' משכלה משחיר כו' הד"א:

ד"ה לפי שנאמר כו' אלא בדם הנפש. הס"ד:

ד"ה ר"י כו':

ד"ה שאינו מביא כו' את הממון. הס"ד:

ד"ה גיליון. היינו דכתיב כו' שוה מה שנהנה וחומשה כו' כצ"ל:

תוספות ד"ה קבל דמו כו' שאחר קילוח חייב ב' חטאות כו' כצ"ל ודלא כמשמעות לשון הרמב"ם הנ"ל (בחדושים):

דף כב:

הגהות

גמ' דתניא הזיד במעילה כו' (מיימוני פ"א מה' מעילה)

ורבנן סברי כו' לאשם בכסף שקלים (מיימוני פ"ד מה' פ"ה)

האשה שהביאה חטאת העוף כו' (מיימוני פ"ו מה' פ"ה)

אכל א' את הראשונה כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה סוף סוף כו' שני אשמות דכי כו' דודאי מעל בעי כו' בעי איתויי חטאת הד"א והס"ד:

ד"ה חטאת העוף כו':

תוספות ד"ה אם עד כו' פי' ותאכל כשאר חטאת כו' א"כ אמאי לא נקט משנמלקה כו' כצ"ל:

דף כג.

חדושים

תוספות ד"ה ומי אית כו' אע"ג דהותר מכללו (ר"ל בחלב חי' ק"ל) ואית כו' דלית לי' לר"ש איסור כולל כו' בין נשא מת כו' (דהוי איסור כולל) ואח"כ כו' בין נשא חי כו' (דהוי איסור מוסיף דנאסרה לכל האחים) וי"ל דהכא מביא דהתם והכא איסור חמור כו' (ר"ל ואי הוי מביא מההיא דאשת אח ואחות אשה שני איסורים שוין הם בכרת לכך מוכרח מההיא דנבילה ביהכ"פ דאין חילוק בכולל לר"ש בין איסור חמור על קל א"כ כיון דאשכחן דס"ל דמוסיף לא חל על איסור שוה באשת אח כו' מסתמא גם בחמור ג"כ דאין חילוק לר"ש ודו"ק) רק שהותר מכללו וכן כו' כצ"ל:

הגהות

גמ' חתיכות חלב וחתיכת חולין אכל כו' (מיימוני פ"ה מה' שגגות)

חתיכות חלב וחתיכות קדש אכל אחת מהן כו':

חתיכת חלב וחתיכת חלב קדש כו' ר"ע אף אשם תלוי כו' (מיימוני פ"ט מה' שגגות) ופסק דלא כר"ע:

חתיכת חלב וחתיכת חלב נותר כו' אכל את השניה מביא ג' חטאות אכל כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה חטאת א' כו' אשם תלוי מייתי כל כו' כצ"ל:

ד"ה חתיכת חלב כו' משום נותר. הס"ד:

ד"ה ה"ג היינו דר' יוסי ה"ק כו' הד"א:

ד"ה וניתי אשם כו' אשם וחטאת. הס"ד:
ד"ה הא מעיקרא בדאית כו' חטאת ואשם. הס"ד:
ד"ה איסור חל כו' אאיסור חלב. הס"ד:
ד"ה פטור כו' אאיסור נבילה ואפי' כו' הד"א:
ד"ה כוליא כו' משום כוליא הס"ד:
ד"ה דאיסור עולין כו' סלקא הס"ד:

דף כג:

חדושים

רש"י ד"ה מוקי לה כו' והויה לישנא דקרא כו' התמורות אשר יהיו כו' וההיא דרשא דגבי כו' (ר"ל לר"ש קאי דהאיך מוקי לקרא דאשר לד' כו' ק"ל) האימורים לית לי' כו' כצ"ל והד"א:
סליק פירקא.

הגהות

גמ' דתניא אשר לד' לרבות כו' חל על איסור והוא איסור חמור כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה ולהאי תנא כו' עביד ליה דבשלמא מאשר לד' כו' בין חולין לקדשים כצ"ל והד"א והס"ד:
תוספות ד"ה אשר לד' כו' הא איצטריך קרא דאשר לד' למידרש כו' (והוא במנחות כ"ה ע"ב ע"ש):
ד"ה בולדות קדשים כו' דבקדשים קלים ליכא [ברכת הזבח: כו'] בהמה דחדשים גרמי כו' וי"ל דנהי דלא בעי כו' וממעי כו' כצ"ל:
סליק פירקא.
פרק המביא אשם תלוי.
(מיימוני פ"ד מה' פ"ה)
אם משנשחט נודע לו ישפך כו' (מיימוני פי"ט מה' פ"ה)
אשם ודאי אינו כן עד שלא נשחט יצא כו' ה"ז יקבר נזרק כו' כצ"ל:
עגלה ערופה אינה כן כו' (מיימוני פ"י מה' רוצח)
בין שנודע לו שחטא ובין נודע לו שלא חטא כו' להודיעך כחו דר"מ דאע"ג דידע דחטא כיון דבעידנא דאפרשיה לא ידע תצא ותרעה בעדר ובנודע שלא חטא כיון דבעידנא דאפרשיה לא ידע לבו נוקפו הוי הילכך גמר (ומקדש) [ברכת הזבח: ומקדיש] כצ"ל נ"ל והוא חסרון הניכר:

רש"י ד"ה וחכ"א כו' בגמ'. הס"ד:
ד"ה ישפך לאמה הס"ד:
ד"ה נזרק הדם כו' שנודע לו. הס"ד:
ד"ה יזרק הדם כו' כנודע לו כו' כצ"ל:
ד"ה נזרק הדם כו' בגמ' תברא מי כו' הד"א:
ד"ה שור הנסקל כו' נודע דלא הרג יצא כו' כצ"ל:
ד"ה עגלה ערופה כו' ותרעה בעדר הס"ד:
ד"ה כיפרה כו':
ד"ה שלבו נוקפו כו' שחטא ומייתי אבל חטאת כיון כו' צריך לחטאת לאתויי הלכך אמרינן כו' לא אקדשיה כצ"ל והד"א והס"ד:
תוספות ד"ה אם משנשחטה כו' לכך לא יקריבוהו עולה אחר שחיטה. כצ"ל:

דף כד.

חדושים

פרק המביא אשם תלוי.
תוספות ד"ה דאמרו לו כו' ומנין לי' (ר"ל לר' אפרים מדמצריך קרא כו' והכא משמע נגד דבריו ויותר נראה לגרוס ומנין לי' אצל דהכא משמע. ק"ל) דמשמע דאפקרי' כו' וה"פ אלא כו' כצ"ל ועיין כ"ז בזבחים (ע"א.) ד"ה ברובע כו':

הגהות

גמ' במפריש שני אשמות לאחריות (ר"ל תלוין וכ"מ מהתוס' וכ"כ הרמב"ם וסיים וכ"ש באשמות ודאי) מיימוני שם:
דעתיה דלבו נוקפו אבל הכא מכדי חד הוא כו' כצ"ל:
א"ר יוחנן שור הנסקל שהוזמו עדיו כו' (מיימוני פי"א מה' נזקי ממון):
א"ר ששת מקבל מתנה כו' (עיין כ"ז בתוס' ר"פ השולח ושם תמצא ג"כ המראה מקום מהפוסקים):
רש"י ד"ה מכדי חד כו' דלבו נוקפו דלא הו"ל כו' הפריש תרי כצ"ל והס"ד:
ד"ה ודכוותיה פליגי באשם דהוכרה כו' הד"א:
ד"ה כל המחזיק כו' דהפקר היא. הס"ד:

דף כד:

חדושים

גמ' איתמר עגלה ערופה כו' (מיימוני פ"י מה' רוצח) ופסק כרב המנונא ולדידי' נאסרה משנראית לעריפה אע"פ שלא נערפה כדמסיק. והרמב"ם ז"ל פסק כסתם מתניתין והוא תמוה דתפס החבל בב' ראשין וכבר נשאל הרשב"א ע"ז ולדברי קושית התוס' ד"ה הא איתסרא כו' (לקמן כ"ה ע"א) והניחו התוס' ג"כ בקושיא בקידושין ע"ש יש ליישב קצת וכן כתוב בכ"מ ע"ש:

הגהות

גמ' מאי לאו כו' לא דבריו קיימין כו' וכל המחזיק כו' כצ"ל:

רב אשי אומר משום דמיחזי כזבח כו' והשאר מוחק רש"י:

רש"י ד"ה מאי לאו כו' הדרא למרה הס"ד:

ד"ה מדין ודברים כו' שלי היא ואין לי כו' הד"א:

ד"ה הכותב נכסיו כו' ור"ש סבר כו' נתרצה בתחלה. הס"ד:

ד"ה בשלמא כו' מתנה כו' אבל כו' הפקירה הס"ד והד"א:

ד"ה ה"ג רב אשי כו':

ד"ה כל העומד כו' בפרק מרובה. הס"ד:

תוספות ד"ה אלמא חולין כו' ולכך פריך שפיר ומשני תברא כו' אמר רבה אידי ואידי כו' כצ"ל:

ד"ה קסבר כו' ליקרב וא"ת דבפ' המזבח כו' דהוו קדשים אך כו' כצ"ל:

דף כה.

הגהות

גמ' איתן אוסרתה א"ר המנונא מנא אמינא כו' פסול בעגלה ערופה פסול בפרה כשר בעגלה ערופה כו' תנאי היא כו' ומכפר בפנים ונאמר מכשיר ומכפר בחוץ מה מכשיר כו' כצ"ל והשאר פי' הוא ויש למוחקו:

אין מביא אשם תלוי אלא כו' (מיימוני פ"ח מה' שגגות)

חייבי חטאות ואשמות כו' (מיימוני פ"ג שם)

חטאת העוף הבאה על הספק כו' (מיימוני פ"ז מה' פ"ה)

מה עולה ושלמים דאתי בחובה כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה עד שלא כו' איתן. הס"ד:

ד"ה משנערפה כו' לא הס"ד:
ד"ה תנאי כו':
ד"ה מכפר חטאות ואשמות כצ"ל:
ד"ה מכפר בחוץ כו' ועגלה ערופה כצ"ל והס"ד:
ד"ה אף מכשיר כו' ערופה אלמא ס"ל כו' דגמר מכשיר ממכפר יליף כו' משעיר ושעיר כו' הד"א וכצ"ל:
ד"ה דילמא אשם כו' בנדבה אשם תלוי כו' ובנדבה:
ד"ה גיליון מ"ט דר"א אי ס"ד חובה כו' כצ"ל והד"א:
ד"ה מ"ט דרבי כו' בנדבה היינו כו' מתיידע ליה כו' כצ"ל:
תוספות ד"ה תנאי היא כו' נאסרים לאחר שחיטה כו' ור"י מפרש כו' כי היכי דאסורה מחיים (דמשולחת ע"כ מחיים נאסרה) ה"נ עגלה וה"נ שחיטה כו' כצ"ל:

דף כה:

חדושים

גמ' א"ל אביי והא כי כתיב הדין קרא בשעיר הנעשה בפנים כו'. עיין בתוס' ספ"ק דשבועות מ"ש ע"ז לר"ש דיליף היקישא דמקשינן שעיר המשתלח לשעיר הנעשה בפנים מאי פריך אביי וע"ש. ובספר באר שבע רצה לדחות דברי התוס' בגילא רהיטתא ע"ש. גם מ"ש שם דאפשר לומר דסוגיא דהכא אתיא כר"י דס"ל דהיקישא אתיא שיהו שוין במראה וקומה לא דק דע"כ גם לכפרת כהנים הוו אתי אי לאו דהכתוב השוה אותן לכפרת שעיר המשתלח מדכתיב יכפר אותו הושוו כולן לכפרה אחת כדאיתא התם ובפ' ב' מדות (מנחות צ"א ע"א) אבל אי לאו יכפר הוה מודי ר"י לר"ש דילפינן בהיקישא דכהנים לא מכפרי בשעיר המשתלח וא"כ שפיר הקשו התוס' גם אליבא דר"י. ודו"ק:
לכל חטאתם ל"ל כו' אף חטאים דלאו בני קרבן כו' ודע דאף שבסיפרא דריש מדכתיב ונתן אותם על ראש השעיר כו' ולא חייבי קרבן חטאות ואשמות ודאין והביאו גם הילקוט פ' אחרי מות והעתיקו בס' (ש"ש) [ברכת הזבח: ב"ש] ע"ש. נראה דהני אמוראי שבש"ס ודאי ל"פ אסיפרא ומ"מ ס"ל דמנ"ל דקאי למעוטי חיובי ודאין ולרבות שאינן בני קרבן איפוך אנא דילמא חס רחמנא אממונא כמו אגופא כדקס"ד לקמן לכך בעינן היקישא דמכפר אחטאות שאינן ב"ק ואותם למעוטי שהן ב"ק ואי לאו אותם ה"א מנ"ל למידרש היקישא דילמא הקרא אתי כפשטי' דמכפר אכל עבירות שגגות וזדונות שבעולם לכך בעינן אותם דאתי למעוטי וילפינן מהיקישא דאתי למעוטי אותן שהן ב"ק. ודו"ק. ובס'

הנ"ל הניח דברי הסוגיא זו בתימה וכבר כתבתי עליו בפ"ק שהרב הנ"ל אוהב לטעון ושונא לפרק ולא כן ראינו מרבותינו ומקדמונינו ששתו לבם בכל מאמצי כחם ליישב דברי חז"ל וחידותם:

הגהות

גמ' ומני רבה ואמר לי כו' שתכנס לבית הספק כו':

כפרה גמורה מ"ק א"ר יוסף כו':

אף חטאים דלאו בני קרבן לא מכפר א"ל כו' כצ"ל:

אבוה דרב הונא משמיה דרבא כצ"ל. ונמחק בר תחליפא:

רש"י ד"ה מ"ט כו' כל דהוא כגון לאו דנבילה. הס"ד והד"א:

ד"ה דכתיב כו' אשר לא תעשינה כו' כצ"ל:

ד"ה אשם תלוי אינו מכפר כו' כצ"ל:

ד"ה דלא בא כו' כשנכנס לא ידע כו' כעולה ויורד אבל כו' ונכנס למקדש כו' קרבן משום כו' כפרה אבל כו' דשבועות על כל כו' הד"א:

ד"ה קמייתא נמי כו' הכפורים ליכא למיפשטיה כו' דאכתי איכא כו' כדמעיקרא. הד"א והס"ד:

תוספות ד"ה אשם תלוי כו' ספק נבילה לייתי ולא על כו' דאף על עבירות לאו יכול להביאו כצ"ל נ"ל:

דף כו.

חדושים

גמ' והא אנן תנן כו'. נראה דה"פ סוגיא דשמעתא בשלמא לסברת המקשן פשיטא דאין שום סברא לחלק בין מלקות לקרבן א"כ ל"ק ממתני' דשבועות דכשם שמכפר על הודע ולא הודע איירי דוקא בעבירות שאין בהם קרבן כדאיתא במתני' דהכא ה"ה הא דמכפר על ל"ת בשעיר המשתלח היינו כשאין בה חיוב מלקות דליכא לפלוגי בינייהו בשום סברא אבל לסברת התרצן דס"ל דאיכא סברא לחלק ביניהם דמלקות ס"ד דמכפר יהכ"פ א"כ כיון דאיכא סברא לחלק בינייהו יש סברא לומר במתני' דשבועות דמכפר גם על מלקות דא"כ הו"ל למתני' או לאיזה אמורא לפרש דאין חילוק ביניהם כדמפרש הכא רבא אלא בע"כ באמת דס"ל למתני' ולכל אמוראים דמכפר אפי' על מלקות דס"ל כסברת התרצן דיש לחלק כיון דבגופא הוא א"כ קשה אדברי רבא דכאן והא דלא מפרש התם שום אמורא בהודע דאיירי כשאין קרבן היינו דא"צ דמוכח מכח מתני' דהכא ומשני

דהתם איירי כולה מתני' בלא אתרו דומיא דכריתות וחייבי מיתות ב"ד דבאתרו ודאי י"כ אינו פוטר ממיתה וא"צ לחלק דאלו באתרו שוה למיתות ב"ד ודו"ק נ"ל ודלא כב"ש: אלא מעתה ספק סוטה כו' דחטא שאין מכיר כו' כצ"ל. ונראה ברור דפירושו הוא בסתם סוטה וכפרש"י דיכפר עלי' יה"כ ולא לייתי דידיעה דידה לא מעלה בזה דלא דמי לשאר ידיעות שנודע לו בודאי שחטא משא"כ ודאי שלה היא שאומרת שלא חטאה וא"כ לא לייתי אחר יהכ"פ מנחת קנאות ולזה משני רבא דלברר עון קאתיא מאחר שהיתה יודעת הבירור צריכה לברר ולהביא המנחה אבל בס' ב"ש הבין דמיירי בסוטה שהיא עצמה מסופקת אי בא עלי' הנואף או הבעל וא"כ לדידי' צריכה להביא אשם תלוי כדין שוגג שזדונה כרת ושגגתה חטאת א"כ באמת שי"כ מכפר פטורה להביא דמ"ש משאר אשם תלוי ועוד מאי מתרץ רבא לברר עון כו'. הא אשם תלוי אינו מברר כלום. ובדוחק יש ליישב דבריו שכוונתו שבי"כ הי' לה ספק ואחר י"כ נתוודע לה דהבעל בא עליה ופריך דלא לייתי מנחת קנאות די"כ כיפר לה מאחר שלא היתה מכרת בו אכן א"א ליישב כן דהא כיון דנתוודע לה אח"כ הוי כשאר חייבי חטאות ואשמות שהתורה חייבה אותה קרבן מיוחד וא"כ אין יה"כ מכפר דבת קרבן היא כדלקמן (ואפשר לדחוק דידיעה דהשתא שהיא טהורה וידיעה דלעיל ודלקמן הי' דחטאה ודאי וצריכה כפרה בחטאת ודאי וע"ז תירץ רבא דעכ"פ צריכה לברר השתא אף שכיפר ודו"ק) אכן הדבר ברור כמ"ש דאעיקר החטא פריך וכפירש"י דס"ד כיון דאנן לא ידעינן וידיעתה שהיא טהורה אינה מעלה ומוריד לזה והוי חטאת שאין מכיר בו אלא ד' וברור ודוק היטב:

אמר ר' הושעיא לכל חטאתם ולא לכל טומאתם. הרב בס' ב"ש מוחקו גם הילקוט בפ' אחרי מות לא העתיקו ולא ידעתי למה אע"ג דלא טמאה היא כשאר טמאין מ"מ הקרא ממעט מכפרת שעיר המשתלח כיון דנקרא טמא בלשון הכתוב ונסתרה והיא נטמאה. וק"ל:

מה לנשיא שכן אינו בשמיעת קול כו' (מיימוני פ"י מה' שגגות) ומכאן ראי' לפסק הראב"ד דנשיא ומלך אינם בשמיעת קול מדסתם הש"ס הכא ודלא כהרמב"ם שפסק דישנן בשמיעת קול וע"ש בכ"מ טעמו אכן אי קשיא לי הא קשיא לי דבר"פ שבועת העדות ממעטינן מי שאינו ראוי להעיד דמלך אינו חייב בשבועת העדות וכך פסק הרמב"ם רפ"י מה' שבועות והפסקים סותרים זא"ז ולא ראיתי מי שהרגיש בזה. ואחר החיפוש מצאתי שהרגיש בזה בעל תוי"ט בפ"ב דהוריות והניח בצ"ע:

הגהות

גמ' ולא מדאביי אלא מהא חטא כו' כצ"ל:

אלא מעתה ספק יולדת כו' דחטא שאינו מכיר בו כו' לכל חטאתם ולא לכל טומאתם כו' אלא מעתה ספק מצורע כו' ועיין ביאור סוגיא זו בתוס' דשבועות ובדברי הרב בחידושי הלכות ותמצא נחת ודלא כב"ש ואכמ"ל:

נזיר הי מייתי כו' אלא למיחל עליו נזירות טהרה הוא כצ"ל וכ"כ התוס' בשבועות ופשוטה וכ"כ בס' ב"ש:

רבא אמר סוטה כו' כצ"ל:

אלא המקום יהכ"פ מכפר אימא כו'. כצ"ל:

מאי פרכת כו' בשמיעת הקול ואינם חייבים אלא על העלם דבר כו' יחיד יוכיח כו' ואי משום דיש בכל קרבנו כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה אבל אי ידע כו' כצ"ל:

ד"ה ספק יולדת כו' המפלת בשעה כו' תזקק לבעלה. הס"ד:

ד"ה ספק מצורע כו' ללבן וטמא. הס"ד:

ד"ה על כו' שמותם הס"ד:

ד"ה ספק נזיר כו' הגרוגרת ר"ש כו' נזירים דמייתי הד"א והס"ד:

ד"ה לא תיתי כו' מנחת קנאות הס"ד:

ד"ה לברר עון כו' נטמאת הס"ד:

ד"ה ולארץ כו' אלא זו עגלה כו' הד"א:

ד"ה כדכתיב קרא או הודע כו' גבי יחיד ונשים וצבור כו' כצ"ל:

ד"ה וקא פריך כו' נקבה אבל נשיא כו' כצ"ל:

ד"ה מה להנך שכן אין עשויין כו' כצ"ל:

דף כו:

חדושים

גמ' תאמר בנשיא שעשוי להשתנות אף דיחיד יכול ג"כ להשתנות ולהיות מלך ונשיא מ"מ מצינו כמה מיני יחידים שאינן ראוים להיות מלך כגון גרים וממזרים וכל אלו שמנאן הרמב"ם בה' מלכים ע"ש ובזה נסתלקה תמיהת ב"ש א"נ בשינוי לגריעותא קאמר דלא מצינו ביחיד כמו בנשיא ק"ל:

רש"י ד"ה לקח בהו כו' לאכילה ומעל כו' (כצ"ל) כו' אם הי' כו' עשרה זוז יקרב כו' בגמרא יקרב [כו'] והשתא קרי למעילתו גזילו. עכ"ל והד"א. והואיל ורבים משתבשים בהבנתן ברש"י אבאר לך בקצרה. באם הוציא כל הב' סלעים לחולין וקנה ב' לחולין א"כ חייב אשם מעילות על גזילות ב' סלעים של אשם הראשון וחומש ב' סלעים א"כ

א' מקריב לשם אשם מעילות והב' מקריב ונותן אשם הראשון שחייב בעד הב' סלעים וחומש ב' זוז משא"כ באם קנה בעד סלע א' אשם השוה ב' סלעים א"כ זה הוא לשם אשמו הראשון וסלע המותר הוי מעות הקדש והוציא לחולין הרי חייב אשם מעילות ע"ז גם לשלם להקדש מעות סלע וחומשו וברישא מעל בקרבן ומחזיר קרבן וחומשו ודו"ק. ופירש"י הוא עיקר ומוכח בסוגית הש"ס שלפנינו ודברי הרע"ב במשניות שמצריך עוד אשם א' מביתו דהיינו ג' אשמות אינן מובנים לי והן דברי תימה לפענ"ד ודברי הרמב"ם בה' מעילה פ"ד דין ו' מבוארים להדיא כפשט דברי רש"י ז"ל ע"ש ומהתימא על הרב בעל תוי"ט למה לא הרגיש על הרע"ב בזה:

הגהות

גמ' על האשה שהביאה חטאת כו' (מיימוני פ"ז מה' פ"ה)

מביאה על הודע אם משנמלקה נודע שילדה אמר רב מזה כו' תני לוי כו' הספק אם משנמלקה נודע שילדה ודאי כו':

תניא כוותיה דר' יוחנן כו' או תמכר לחבירתה אם עד שלא נמלקה נודע לה שילדה כו' אסורה אפי' בהנאה כו' כצ"ל נ"ל:

המפריש ב' סלעים כו' (מיימוני פ"ד מה' פ"ה)

לקח בהם שני אילים כו' (מיימוני פ"ד מה' מעילה):

רש"י ד"ה אם משנמלקה כו' ילדה. הס"ד:

ד"ה שאינה כו' שמא נטמאה. הס"ד:

ד"ה אי כו' מקבלים טומאה. הס"ד:

ד"ה ובדין הוא כו' העוף ספק. הס"ד:

ד"ה וכי כו' דם שחיטה האשה כו' הד"א:

ד"ה הזאה כו' והדם ניתז. הס"ד:

ד"ה מיצוי כו' המזבח וסוחט. הס"ד:

ד"ה אסורה כו':

ד"ה לקח בהו כו' לאכילה ומעל כו' כצ"ל:

ד"ה והשני שהוא כו' יקרב למעילתו כו' כצ"ל:

ד"ה יביא סלע כו' הקדש היא הס"ד:

ד"ה גמ'. אילימא איל כו' כצ"ל:

ד"ה למימרא כו' בהדי איל אשם מייתי כו' (ותיבת גמ' יש למחוק):

ד"ה אלמא חומש כו' שפיר דמי הס"ד:

ד"ה ת"ש מסיפא. הס"ד:

ד"ה אלא כו' דקתני במתני' והיפה כו' הד"א:
ד"ה אימא סיפא כו' קרן וחומש הס"ד:
ד"ה רישא כו':

דף כז.

הגהות

גמ' איל רובן קרן כו' כצ"ל:
את"ל אדם מתכפר כו' כינוס חומשין דאפרשיה כו' מתכפר דאיבעי להו כו' ואשכחיה ושוה תמניא כו' כצ"ל:
ת"ש בשעת הפרשה יפה סלע בשעת כפרה כו' סלעים יצא כצ"ל. רש"י. (מיימוני פ"ד מה' פ"ה)
אלמא קסבר מתכפר בשבח הקדש כו' (עיין במנחות דף ע"ט בתוס' ובתמורה)
דא"ר יוחנן בהמה של שני שותפין כו' (מיימוני פט"ו מה' פ"ה) ועיין רפ"ק דזבחים בתוס' ובתמורה):
ש"מ בע"ח נידחין וש"מ קדושת דמים מדחה וש"מ יש דיחוי בדמים כצ"ל ואידך פי' הוא ויש למחוק:
בעי ר"א הוזלו טלאים כו' (שם פ"ד מה' פ"ה)
והא ר' חייא בר אבא מהדר כו' (ה"ג לה בס' ב"ש וכ"ה בפ' כיצד מברכין ע"ש בתוס')
יומין קמיה אימא כו' אלא מעתה חטאת חלב לינתן בה קצבה כו' אשם נזיר ליהוי ליה קצבה כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה ומשני אין כו' אלא סלע וחומש ואין האיל קרב כו' כצ"ל:
ד"ה בכינוס חומשין כו' דהא מותר הוא (מרבי) כלומר פי' זה שמעתי מרבי:
ד"ה וש"מ אדם כו' לאשמו. הס"ד:
ד"ה ת"ש כו' דפיטוס. הס"ד:
ד"ה ואשכחיה כו' בלא חסרונו. הס"ד:
ד"ה תשלומי כו' זוז א' כו' בי כלום. הס"ד וכצ"ל:
ד"ה ת"ש כו' יצא. הס"ד:
ד"ה בעי כו' ר"א כו' כצ"ל:
ד"ה ולא שמע כו' בתמיה הס"ד:
ד"ה בע"ח נידחין כו' מהו שיקריב כו' נדחין הלמ"מ כו' הד"א:
ד"ה הוזלו כו' כצ"ל:

ד"ה במחוסרי כו' אלמא היכא כו' הד"א:

דף כז:

חדושים

גמ' המפריש חטאתו ומת כו' (מיימוני פ"ב מה' שגגות) ועיין בכ"מ בשם הר"י קורקוס שנ' קרבנו כו' קאי אירשא אבנו אבל הוא עצמו כשהביא על חלב של אמש כיפר וכך צריך להגיה בדברי הרמב"ם ותיבת ל"א הוא ט"ס ברמב"ם. וק"ל:

שהרי אין מגלח נזירותו כו'. ברייתא זאת היא מוטעית בכאן ועיין בנזיר (דף (ק"ז) [כ"ז]) וכצ"ל ת"ל קרבנו בקרבנו הוא יוצא ואינו יוצא בקרבן אביו יכול לא יצא בקרבן אביו בבהמה שהפריש אפי' מן הקלה על הקלה כו' שהרי אין אדם מגלח על בהמת אביו בנזירות אבל יוצא במעות כו' וע"ש בתוס':

הגהות

גמ' שכן אם הפריש בהמה על החלב כו' (מיימוני פ"ד מה' מעילה)

אי מן החמורה על החמורה שכן אם הפריש מעות על החלב והשאר יש למחוק ועיין בנזיר:

מביאין מהקדש כשבה ושעירה כו' (מיימוני פ"י מה' שגגות)

כיצד הפריש לכשבה או כו' (מיימוני פ"ה מה' פ"ה ופ"י מה' שגגות):

הפריש עוף ונסתאב כו' (שם פ"י מה' שגגות)

דאי כתיב על חטאתו ולישנא אריכא בסוגיא הוא ועיין בס' ב"ש ודבריו פשוטין.

מטמא מקדש עשיר כו' (גז"ש):

רש"י ד"ה אינו מגלח כו' ובפרק מי שאומר כו' כצ"ל:

דף כח.

חדושים

גמ' המפריש נקבה לפסחו כו' פשוט דאירי שהקדיש קוה"פ ועדיין לא הקריב קרבן פסח דאלו בהביא קרבן פסח הוי השאר מותר פסח ודינו כשלמים וא"כ בכדי נקטה קוה"פ ובזה יובן כוונת רש"י ובחנם השיגו בעל ס' באר שבע:

סליק פירקא וסליקא לה מס' כריתות.

הגהות

גמ' מיתיבי מטמא כו' והעשיר ואמר אלו לחטאתי ואלו כו' ומביא חובתו כו' ואין מוסיף ומביא חטאתו מדמי עולתו והא כו' שכבר אמר משעת כו' תני ואח"כ לקח מיתיבי מצורע כו' כצ"ל. ופסק הרמב"ם בפ"י מה' שגגות כר"א ודלא כרב חגא ע"ש דין י"ג:

רש"י ד"ה לכבשתו כו' לא יצא הס"ד:

ד"ה קדושת כו' דמים לעוף הנ"מ כו' מזבח לעולם. הד"א והס"ד:

ד"ה קודם לפסח כדי נסבא. הס"ד (וכבר פירשתיו):

ד"ה ילדה כו' דחויה בא. הס"ד:

ד"ה ש"מ מדר"ש. הס"ד:

ד"ה ולקחה ב' תורים כו' וא' לחטאת וגבי כו' הד"א:

ד"ה במקום שלא כו' בכל הקרבנות. הס"ד:

ד"ה אף השם כו' שקידש השם כו' כצ"ל:

ד"ה ואמר אחר כו' ודמי עולה כו' מדמי עולתו דקבע כו' הד"א:

ד"ה מתני'. כבשים כו' תקחו וכן או כו' יביא כבש. הד"א והס"ד:

סליק פירקא וסליקא לה מס' כריתות.

אתן שבח לאל העושה לנו אותות. אשר זיכני לסיים מס' כריתות.

חדושים על הרמב"ם מהרב המחבר

[ברכת הזבח סוף הספר: **זה שייך לסוף כריתות**

כתב הרמב"ם בפרק י"ב מהלכות שגגות דין ב'. ב"ד שנסתפק להם אם שגג בהוראה כו' אינן חייבין באשם תלוי שנאמר וכו'. וכתב הכסף משנה שם תנו רבנן ידעו שהורו וטעו מה הורו יכול כו' ומפרש' רבינו שהורו ונסתפק להם אם שגגו אם לאו עכ"ל. ואין אלו אלא דברי שגגה דהא מבואר שם להדיא דשגגו אם טעו בחלב או בהוראת דם אין מביאין פר ושעיר. ותדע דמדמה התם לפלוגתא ר"א ור"י בחלב ונותר ומה ענין זה לאשם תלוי והדבר ברור דדין זה הוציא הרב מהא דגרסינן התם בפ"ב דאשם תלוי משיח וב"ד פטורים ע"ש. וע"ל פרק י"ד דין ד' שם הביא הרב דין ברייתא זו דהכסף משנה וק"ל:

כתב הרב בפרק י"ג וכן אם נשאו ונתנו כו'. וכתב הכ"מ מימרא בריש הוריות ופסק כלישנא בתרא ולא ה"ל להרב למיתלי זה כלישנא בתרא דה"ה ללישנא קמא נמי הלכה כרב דימי ואמוראי בתראי דמסקי הכי:]